

Fondată: 1998
Anul XV

ELANUL

Nr. 136
IUNIE
2013

REVISTĂ DE CULTURĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURALĂ „ACADEMIA RURALĂ ELANUL”
DIN GIURCANI, COMUNA GĂGEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

Eminescu și rădăcinile ontologice ale expansionismului rusesc

Theodor CODREANU

Eminescu a înțeles, înainte de verdictul Congresului de la Berlin (1/13 iulie 1878), că *dreptul* invocat de el nu va avea câștig de cauză într-o Europă nepregătită să abandoneze ea însăși grunzurile semi-barbariei, cu atât să facă față celei asiatic. Nu-și mai rezervă nici o iluzie și caută semnele *genunii* care determină comportamentul Rusiei dincolo de spoiala unui pretins misionarism istoric. Le găsește începând cu articolul *Tendențe de cucerire*, publicat la 7 aprilie 1878. Se prefigurează intuiții ale filosofiei lui Lucian Blaga din *Trilogia culturii*, configurate în teoria *matricei stilistice*. Obsesia alergării după „granițe naturale” la o seminție condamnată să nu le găsească i se prezintă ca un destin nefericit, deformat de inteligențe, în stare să trezească o nesfârșită compătimire: „Răsărită din rase mongolice, de natura lor cuceritoare, așezate pe stepe întinse a căror mon[ot]onie are înrăurire asupra inteligenței omenești, lipsind-o de mlădoșenie și dându-i instincte fanatice pentru idei de o vagă măreție, Rusia e în mod egal muma mândriei și a lipsei de cultură, a fanatismului și a despotiei.

- continuarea în pagina 2 -

O recentă apariție editorială de artă plastică

Gh. ALUPOAEI

La sfârșitul lunii mai a anului 2013 a ieșit de sub tipar la Editura „Sfera” din Bârlad un volum de artă plastică, sper eu, de mare interes pentru lumea artelor din toate domeniile, dar mai cu seamă pentru cei

Marin Rotaru

preocupați de viața cultural-artistică din județul Vaslui. Volumul este de fapt un album de artă care poartă drept titlu doar numele autorului: MARIN ROTARU. Tehnoredactarea o semnează, cum era de așteptat, Bogdan Artene.

Desigur, numele lui Marin Rotaru este bine cunoscut cititorilor revistei „Elanul”, el fiind redactorul șef al publicației și nu numai pentru aceasta. Lună de lună, revista a reprodus fotografic câte una sau două lucrări de sculptură, mai rar de pictură, opere ale sale.

Albumul apare ca o excelentă și atractivă surpriză privind aspectul general, el însumând un număr de 117 pagini color, majoritate fiind lucrări de sculptură în lemn, piatră și metal, lucrări de pictură și câteva imagini de ansamblu intitulate sugestiv „Expoziția din grădină”, „Expoziția de pe verandă” sau „Expoziția din balcon”.

De ordonarea imaginilor, de compunerea și cromatica celor două coperte, de prezentarea cu multă grijă a paginilor sub aspectul esteticii și al proporțiilor privind spațiul ocupat și spațiul liber s-a ocupat în-suși autorul.

- continuarea în pagina 20 -

Semn de hotar lemn, fier, gresie

Actualitatea lui Eminescu

Dan RAVARU

În a sa „Istorie critică a literaturii române”, reputatul critic și istoric literar Nicolae Manolescu își manifestă din nou adevărata sa eminesco-fobie. Una dintre afirmațiile sale ne-a stârnit uimire și nedumerire, totodată. Manolescu susține că Eminescu nu este, sub nicio formă, actual, și îi combate cu dârzenie pe cei care ar fi de această părere. Este uimitor întru totul, deoarece este un adevăr de necontestat, o adevărată axiomă, că orice autentică operă valoroasă din domeniul culturii nu are vârstă. Trăim cu aceleași emoții de acum

trei sau patru mii de ani imnurile zeilor concepute de egipteni, tulburătoarele cugetări despre viață și suflet ale asiobabilonienilor, la fel operele literare din Grecia antică, etc.. Și atunci, cum să nu fie actual Eminescu, prin opera sa considerat o culme neatinsă a genului românesc? Un „strălucit” precursor, în acest sens deplorabil, al lui Nicolae Manolescu, părintele Grama, îl considera pe Eminescu „tâmpit” pentru societate, prin tendințele și lucrările sale.

- continuarea în pagina 3 -

Eminescu și rădăcinile ontologice ale expansionismului rusesc

- urmare din pagina 1 -

Frumosul e înlocuit prin măreț, precum colinele undoiate și munții cu dumbrăvi a țărilor apusene sunt acolo înlocuite prin șesuri fără de capăt. În tendințele de cucerire, în așa-numitele misiuni istorice care-și caută marginile naturale nu e nimic dedesubt decât pur și simplu neștiința și gustul de spoliare. În zadar caută un popor în întinderi teritoriale, în cuceriri, în războaie ceea ce-i lipsește în chiar sufletul lui; sub nici o zonă din lume nu va găsi ceea ce Dumnezeu i-a refuzat sau mai bine zicând ceea ce Dumnezeu a voit ca să fie rezultatul muncii a multe generații dedate la lucru.¹

Deși uriașă ca întindere, comparativ cu Europa civilizată, Rusia e ca un Flămânzilă veșnic neostoit, muncător de brazde de pământ, fără șansa de a se îndestula vreodată și a-și găsi liniștea, lăsându-și vecinii în pacea lor: „Căci stă oare destoinicia unei nații în vrul raport cu întinderea teritoriului pe care ea-l ocupă? / Mica Veneție era odată o putere mare europeană prin cultura ei intensivă, prin arte, prin industrie, prin judecata sănătoasă a aristocrației ei. Dar toate aceste condiții de mărire erau câștigate prin muncă îndelungată, deprinderea și priceperea se moșteneau apoi din neam în neam, încât chiar astăzi ciceronii venețieni au păstrat mai mult gust în judecarea tablourilor decum au mulți profesori de estetică.” Eminescu găsește alte exemple în Olanda și în Belgia, având prilejul să le judece nu cu ajutorul simplistei balanțe, ci tot cu al cântarului: „Un rol analog l-a avut Olanda în istorie, și astăzi încă sunt state mici care se bucură de-o înflorire extraordinară; pe un pământ de mică întindere se află mai multe averi decât în Rusia întreagă. Astfel suntem aproape siguri că în cumpăna economică Rusia, câtui de mare, trage mai ușor decât mica Belgie.”²

În spatele grandorii spațiale, Eminescu zărește *nimicul*: „De aceea ni se pare că din nefericire rușii sunt sub dominarea unui deșert sufletesc, a unui urât care-i face să caute în cuceriri ceea ce n-au înlăuntrul lor. Nouă ni se pare că cercurile culte, în loc de a stăvilii acest *horror vacui*, în loc de a-l împlina prin muncă și cultură, îl sumuță contra Europei, pe care o numesc îmbătrânită și enervată, coaptă pentru a cădea întreagă sub dominația rusească.” Eminescu vrea să remarce că între inteligenția rusească și clasa politică ori există o prăpastie, ori o regretabilă consimțire „ideologică”.

Din nefericire, strălucita inteligenție din a doua jumătate a secolului al XIX-lea n-a reușit să europenizeze suficient Rusia, perioada sovietică fiind continuarea expansiunii deșertului sufletesc care a amenințat să se întindă peste toată Europa, resuscitând, pentru România vechile rapuri din Basarabia și Bucovina. Eminescu atrage atenția Europei că nu este ferită de primejdia asiatică: „Europa le pare astăzi în starea în care era Bizanțul la aparițiunea un[ui] neam asemenea mongolic, a turcilor. / În locul civilizației grece înflorit-au în Bizanț o cultură turcească? Deloc. Tocmai așa nu va înflori o cultură moscovită pe pământurile supuse rușilor, pentru că lipsește rădăcina subiectivă a unei asemenea culturi. În Rusia chiar miezul culturii e în Ingermanland și în cele trei provincii baltice, în mânele și capetele a poate două sute de mii de oameni de origine germană, pe când populațiile străvechi a acelor provincii, leții, livii, crevinii și cum [î]i mai cheamă, nu vor fi aflând cu mult mai sus decum îi va fi găsit episcopul Albrecht la a[unul] 1200.” Poetul, așadar, nu mai cade în capcana mult învățatului Dimitrie Cantemir să considere țarismul un alt tip de imperiu decât cel otoman.

Mimarea Europei occidentale, începând cu Petru I, n-a dus la o veritabilă aculturație, căci tendințele expansioniste s-au acutizat sub masca unui misionarism creștin: „Astfel misiunea istorică de care se face atâta vorbă nu-i o misiune care-și are originea în afară, ea e rezultatul unui gol sufletesc, a unei barbarii spoite cu frac și mânuși, a unui deșert care, de-ar stăpâni pământul, tot nu s-ar umple. / Cerul deasupra-l schimbă, nu sufletul, marea trecând-o.” Semnele deșertului sufletesc se arată în aceea că marea Rusia n-a dat, de timpuriu, un Rafael, un Beethoven, un Kant, încât

„tocmai lipsa unor asemenea spirite de adâncă înțelepciune și de un adânc sentiment pentru bunurile ce înobilează omenirea este cauza acelui gol sufletesc care-și caută compensație în gloriile sângeroase și în cuceriri”.

Eminescu sugerează că nici gloriile rusești ale veacului său n-au ieșit din promiscuitatea semibarbariei, consimțind la expansiunea deșertului sufletesc al politicii oficiale. Deja în epocă românii erau scandalizați de comportamentul răsfățatului Alexandr Pușkin, care, primit cu ospitalitate în Basarabia, s-a dezis lamentabil prestigiul de intelectual al *libertății*, fiind considerat de unii *un Byron rus*. Pușkin, care are și azi un bust în parcul gloriilor din Chișinău, nu-i mai scotea pe basarabeni din „țigani”, „proști”, orașul fiind pentru el o Sodomă etc. Delicatul Vasile Alecsandri a fost consternat de șovinismul pușkinian, dându-i o replică pe măsură:

*Fiind mai negru ca țiganii,
Ce-ai tot cerșit la noi cu anii?
Tu, cel primit cu dor de sus,
Nici bogdaproste nu ne-ai spus.*

*Cu dar de pâine și de sare,
Cu vin din valea noastră mare
Te-am ospătat, dar tu în zori,
Râzând, te-ai scârnavit în flori.*

*Apoi prin codri de milenii
Ai tot umblat, râzând alene,
Ei, vezi, atunci pun mâna-n foc:
Tu n-ai fost cal arab, ci porc!*

Din păcate nici un geniu ca Dostoievski n-a reușit să iasă din prostituția ideologică a șovinismului rusesc. Prozatorul basarabean Ion Iachim scria dezamăgit în cartea citată: „Șovinismul este o strașnică maladie în măduva intelectualilor ruși, o iarbă rea ce-a slobozit rădăcini adânci în inimile lor. Cu excepția a câtorva minți lucide (de exemplu filosoful Piotr Ceaadaev, scriitorul și filosoful Alexandr Herțen, care a susținut moral răscoala polonezilor de la 1863-1864, poetul și publicistul Nicolai Ogariov), oamenii de cultură ruși, ca și generalii ruși, ca și politicienii ruși, sunt bolnavi de febra cuceririlor pământurilor străine, de aspirarea altor popoare.”³

Așa-zisa „cestiune orientală”, confirmă Eminescu, nu-i pentru Rusia decât poftă de deșertificare și a popoarelor răsăritene: „De mult, dar mai cu seamă de o sută cincizeci de ani încoace, ținta cuceririlor rusești sunt țările răsăritene ale Europei. Nu mai vorbim de cuvântul d-lui Aksakof, care vede întinzându-se panslavismul în miezul Europei, în țările coroanei habsburgice până la Marea Adriatică. C-un cuvânt în loc de-a desfășura activitatea înlăuntru, ochii vecinului nostru sunt pironiți cu flămângiune asupra Apusului, cercurile culte umplu golul sufletesc cu fantasmagoria unui imperiu care ar ajunge de la Sibir până sub zidurile Veneției și apoi mai departe... tot mai departe.”⁴ Lăcomie care va trece intactă în visurile „revoluției mondiale” bolșevice, cum se va vedea. Chestiune de mistică mitologică, departe o orice creștinism, a prezis poetul, rușii făcând, din mistica unui presupus testament al lui Petru cel Mare, o misiune istorică: „Și această misiune tainică o împlinesc apoi diplomații și baionetele. Existe testamentul lui Petru cel Mare sau nu existe, el există în capetele a mii de oameni cari dau tonul în Rusia. / Războiul a fost declarat Porții pentru a elibera pe creștini – în formă – în fond însă pentru a cuceri întreg Imperiul otoman într-un mod care să poată fi înghițit, mai de voie, mai de nevoie, de Europa. După Turcia urmează Imperiul habsburgic, după dânsul cine mai știe. Scopul fictiv al războiului și scopul adevărat sunt di-

1 M. Eminescu, *Opere*, X, *Publicistică*. 1 noiembrie 1877 – 15 februarie 1880. „*Timpul*”, Editura Academiei, București, 1989, pp. 73-74.

2 *Ibidem*, p. 74.

3 Ion Iachim, *O istorie a expansiunilor rusești*, ediția a treia revăzută și completată, Editura Pontos, Chișinău, 2009, p. 96.

4 M. Eminescu, *op. cit.*, p. 74.

ametal opuse.⁵ De altfel, Rusia țarilor, chiar agonizând a înlocuit rapid motivația misionară a creștinismului pravoslavnic cu ideologia marxist-leninistă a „revoluției mondiale”. Sunt dovezi clare că, după înfrângerea Germaniei naziste, Stalin voia să pună stăpânire pe întreaga Europă. Și a ajuns, dejucându-i-se planurile, nu doar până în inima Imperiului Habsburgic, decedat, între timp, ci chiar până în cea a Germaniei. La 5 martie 1937, șeful Direcției politice a Armatei Roșii, Ian Homarnik, declarase: „Armata Roșie va considera misiunea bolșevică îndeplinită atunci când vom stăpâni globul pământesc.” De ce nu și universul întreg, cum zice, ironic, Eminescu? În cărțile sale, Viktor Suvorov⁶ arăta că Stalin nu a fost satisfăcut că pacea din 1945 nu i-a adus la picioare întreaga Europă, în pofida faptului că Franklin Delano Roosevelt fusese dispus să i-o ofere.

Este o eroare să se susțină că Rusia a importat doctrina comunismului de la Europa civilizată, chiar dacă acolo s-a cristalizat teoria marxistă, preluată însă pe calapod leninist și stalinist. La 1878, Eminescu simte că stafia despotismului comunist vine chiar din „deșertul sufletesc” care bântuie spațiul slav. La 6 august, comentând atentatul asupra generalului Mezenzov, șeful secțiunii a treia a înaltei poliții, Eminescu atrage atenția că generalul a fost, de fapt, victima tendințelor comuniste: „În Rusia, comunismul are o mulțime de adepti, și unora dintr-aceștia pare a fi căzut jertfă și generalul Metzentzow.”⁷

Dar profeții nu sunt niciodată ascultați. Iar întreaga lui strădanie de a deschide ochii măcar contemporanilor săi a eșuat. O spune el însuși, la 9 august 1878: „E o adevărată nenorocire de-a prevedea tot și de-a nu putea împiedica nimic. Tot ce s-a întâmplat în urmă am prevăzut și, încărcați cu hulă și cu ocară din partea presei liberale, ne duceam pasul liniștiți, știind că vremea ne va da dreptate și cuprinși de durerea că, puși afară din cercul vieții publice, nu putem mișca nici degetul cel mic pentru a opri dezastrul.”⁸ Așadar, Eminescu înțelege că în 1878 a fost pus afară din cercul vieții publice, punere în afară care se va desăvârși la 28 iunie 1883!

Iar aceste dezvăluiri și previziuni ale lui Eminescu vor fi confirmate de cel mai important scriitor rus din secolul al XX-lea, Alexandr Soljenițan. Marele disident vedea faptele într-un sens eminescian, confirmându-l pe S. E. Kryzanowski, o strălucită minte

politică de la începutul secolului al XX-lea, care îl „plagia” parcă pe Eminescu: „Rusia originară nu are rezerve și forțe culturale și morale pentru asimilarea tuturor periferiilor. Acest lucru istovește nucleul național rus.” Soljenițan aducea adevărul la zi, în 1990: „Astăzi această previziune a lui Kryzanowski are semnificații înmăite: nu avem forțe pentru periferie, nici economice, nici sufletești. Nu avem suflu pentru a fi un *Imperiu!* – și nici nu ne trebuie, dă-râma-s-ar de pe grumazul nostru! Imperiul ne strivește și ne suge puterile și ne grăbește pieirea. / Văd însă cu adâncă neliniște cum conștiința de sine a națiunii ruse, care ne trezește în multiplele ei destine, nu se poate nicidecum elibera de gândirea statului enorm, de înșelătoria imperiului; gândirea aceasta a preluat de la comuniști acel găunos «patriotism sovietic» și se mândrește cu «marea putere statală sovietică», care în timpul măscăriciului de Ilici al II-lea n-a făcut decât să secătuiască ultima forță productivă a deceniilor trecute pentru înarmări nemărginite, nimănui necesare (acum distruse pe apucate), făcându-ne de rușine, prezentându-ne întregii planete ca pe niște cotropitori cruzi și lacomi – când în realitate genunchii noștri tremură și iacă-iacă ne prăbușim vlăguți»⁹.

Soljenițan credea că toate nenorocirile Rusiei au început în 1917, odată cu abolirea monarhiei. Dar el nu s-a arătat simpatizant nici al imperialismului țarist și avea speranțe în înțelepciunea creștină a țarului Nicolae al II-lea, care ar fi putut stopa expansiunea rusescă pentru a da șansă înfloririi europene a Rusiei. El dădea exemplul Japoniei, care a ajuns o mare putere economică și culturală abia după ce a renunțat la veleitățile imperiale. Asemenea, Germania a ajuns prosperă abia după ce a trecut prin puterea *catharsis*-ului din 1945, purificându-se moral de spiritul războinic. La fel, după căderea comunismului, Rusia trebuia să condamne, ritualic, imperialismul sovietic și toate crimele și cuceririle armate. Referindu-se la Basarabia, Soljenițan considera că e dreptul ei să se unească cu România, dacă dorește. Asta o spunea înainte de războiul transnistrean din 1992. Dar nu revenea atunci Rusia la vechile ei apucături mănate de „deșertul sufletesc” despre care a făcut vorbire Eminescu?

Are astăzi Rusia lui Vladimir Putin forța spirituală de a asculta glasul ultimului ei mare profet, pe deplin europeanizat, dar tocmai de aceea și rus adevărat?

5 *Ibidem*.

6 Victor Suvorov, *Ultima republică*, Ed. Polirom, Iași, 1997.

7 M. Eminescu, *op. cit.*, p. 91.

8 *Ibidem*, p. 92.

9 Alexandr Soljenițan, *Căderea imperiului comunist sau Cum să reformăm Rusia*, în „Literaturnaia gazeta”, nr. 38 din 18 septembrie 1990, trad. rom. de Natalia Cantemir.

Actualitatea lui Eminescu

- urmare din pagina 1 -

Dacă înlocuim “tâmpit” prin “inadaptabil”, părintele Grama avea dreptate. Eminescu nu putea aparține unei anumite societăți, unui anumit timp sau unor anumite tendințe. Prin geniul său și prin moralitatea sa exemplară, Eminescu este național și universal și aparține, în primul rând, tuturor generațiilor românești, referindu-se la cele mai importante segmente ale acestora.

Opera sa nu poate fi despărțită de omul Eminescu și, așa cum ea se află la mare înălțime valorică, la fel se prezintă și omul. De obicei, și mă refer în principal la învățământ, când biografia unui scriitor de valoare prezintă pete negre, și avem o mulțime de situații de acestea, se recurge la sintagma “contează opera, nu viața autorului”. Desigur, este necesar (pedagogic, cel puțin) să recurgem la aceasta porțiță de salvare în cazul unor Argezi sau Sadoveanu, cu opere de excepție, dar biografii încărcate cu trădări și lașități. Iar după 1989 am asistat la cel mai penibil cortegiu al “schimbărilor la față”.

Nimic din toate acestea nu vom regăsi contemplând strălucitoarea personalitate a lui Eminescu, un adevărat model moral pentru poporul român, model de care avem atâta nevoie acum, în încrâncenatele și haoticele timpuri pe care le trăim. Întotdeauna când în România s-a petrecut o mutație social-politică de primă im-

portanță și care privea destinul național în totalitatea sa, prima grijă a adversarilor românismului a fost atacul la Eminescu. În perioada dintre anii 1948-1964, perioada terorii absolute pe care unii caută să o înfrumusețeze astăzi, mutându-i păcatele pe altă etapă istorică, Eminescu a fost prima victimă, declarat naționalist feroce și proto-legionar, a fost scos, practice, din manuale, rămânând doar cu “La mijloc de codru des” și “Ce te legeni, codrule”. Printr-o abilită interpretare a poemului “Împărat și proletar”, prin citarea numai a opt strofe și ignorarea concluziei finale budiste “Căci vis al morții eterne e viața lumii întregi”, unii critici literari au reușit să-l reducă în literatură pe ușa din dos. A urmat, firește, recunoașterea sa plenară. Alt moment crucial, imediat după 1989: un grup opoșit în jurul revistei “Dilema”, cu finanțare străină, “adevărați dilimatici”, l-au atacat brutal pe Eminescu, dorind iarăși să-l scoată din cultura românească. Reacția celor care-l prețuiesc pe poet a fost de mare anvergură și intensitate, așa încât corbii concăntatori au tăcut imediat, iar șeful publicației, Andrei Pleșu, a pretins că nu a știut nimic despre pregătirea odiosului număr al revistei, ceea ce, bineînțeles, nu e absolut deloc credibil.

Și, un alt paradox, noi, românii, fiind obișnuiți cu paradoxurile, ni-l oferă Nicolae Manolescu. Înainte de 1989, înfruntând cenzura,

declarată sau nedeclarată, din acele vremuri, a avut curajul să-l publice pe Radu Gyr, Aron Cotruși, Nechifor Crainic și alții asemenea lor, iar acum face spume la gură combătând naționalismul lui Eminescu. Referințele sale sunt legate de monumentală operă publicistică a poetului, pe care o proclamă, cu aplomb, inactuală.

Să aruncăm o scurtă privire asupra paginilor eminesciene. Iată ce spunea Eminescu în 1879 despre programa de învățământ: "Este supra încărcată, iar elevilor li se cer cunoștințe care nu au nicio legătură cu viața de toate zilele, nu sunt deloc pregătite pentru societate". Citatul se potrivește perfect discursurilor miniștrilor învățământului de după 1989 care, bineînțeles, nu au făcut nimic pentru îndreptarea acestui neajuns, fiind, de altfel, alături de cei de la Cultură, cei mai incapabili membri ai guvernelor post-decembriste. Eminescu se dovedește superior tuturor acestor declarative prin faptul că adaugă necesitatea pregătirii elevilor nu numai pentru nevoile materiale ale societății, cât mai ales pentru cele spirituale și morale. În cadrul conceptului său de combatere a formelor fără fond, promovat alături de Titu Maiorescu, Eminescu se va opri, pe lângă atacarea aspectelor social-politice, și la imitarea obiceiurilor străine. El subliniază faptul că, alături de legi și organizări administrative, adoptate fără nicio legătură cu tradițiile noastre, ne grăbim să adoptăm și obiceiuri total străine nouă. Dacă în timpul poetului și, în bună parte, datorită militantismului său, această tendință nocivă a putut fi frânată, astăzi ea a căpătat proporții mai mult decât îngrijorătoare. Astfel, am înlocuit Dragobetele cu Sfântul Valentin, jocurile de măști cu Halloween-ul, pe Leru-i Ler cu Jingle Bells. Unele imitații ating ridicolul absolut. La indienii exista un rit de fertilitate care consta în stropirea cu făină, așa cum aruncăm noi grăunțe asupra mirilor. Studenții din Timișoara, deci tinerii studioși din orașul considerat cel mai european din România, au imitat prostește obiceiul, mândindu-se prin aruncarea (de unii asupra altora) cu făină colorată. Ne-am oprit numai asupra a două aspecte din zecile și zecile prin care Eminescu preconizează tarele societății românești și ia cea mai potrivită atitudine, dovedind, prin aceasta, cea mai mare nevoie de el în actualitatea românească. Dar Eminescu, departe de a fi un teoretician al valorilor, a demonstrat eficiența lor și atașamentul de sine la acestea, mai ales prin propriul său exemplu. Ne oprim, iarăși, asupra unui simplu exemplu. În 1875 este numit revizor școlar pentru județele Iași și Vaslui. De fapt, Maiorescu a vrut să-l ajute financiar, deoarece postul era foarte bine plătit și puteai să te antrenezi mai mult sau mai puțin în muncă, în funcție de înclinațiile personale. De exemplu Caragiale, de două ori revizor școlar, se ducea o dată pe lună în județele respective, își încasa leafa și rămânea câte trei zile, mai mult pentru chefuri cu prietenii. Eminescu, însă, stăpânit și de cultul german al lucrului bine făcut, știind că el s-a format în spiritul acestei culturi, a muncit enorm în cele 11 luni în care a stat pe acest post. A reușit să inspecteze, în condițiile de transport de atunci, peste 150 de școli și de fiecare dată să întocmească rapoarte model și să ia măsurile cele mai potrivite. Este impresionant că el, care nu a știut niciodată să-și rezolve problemele de ordin material, reușea să repare localurile de școli, să obțină materiale pentru aceste lucrări, etc.. Vorbind despre creștinism, Eminescu își exprima convingerea că el există cu adevărat doar prin exemplul copleșitor al lui Iisus Hristos. La fel, cultura românească, în măsura în care se mai zbate să respire astăzi sub strivirea mașinismului și globalizării, poate să-și păstreze ființa doar prin exemplul lui Mihai Eminescu.

Dilema morții lui Eminescu (eroare medicală sau atentat premeditat?)

Valeriu LUPU

Cu privire la moartea poetului, la care invariabil fac referire majoritatea exegeților și biografilor, dilema este încă și mai mare decât în cazul bolii, mulți dintre aceștia tratând subiectul în stil personal, bazându-se pe informații aproximative și uneori chiar dubioase.(1) Nu vom insista asupra lor pentru simplul motiv că dintr-o simplă privire în ochii unui specialist apar ca simple fabulații sau în cel mai bun caz sofisme ieftine și chiar fanteziste.(3)

Cu toate că și aici lucrurile au devenit clare prin contribuția decisivă a unui nume de prestigiu în domeniul neuropatologiei, Dr Ovidiu Vuia, care a demonstrat că nu boala luetică a fost la originea derapajului psihosomatic al poetului, incertitudinea încă persistă, sau mai degrabă este întreținută din varii motive.(3,8) Acest om de știință în cartea sa „Despre boala și moartea lui Eminescu” ca și în studiul său patografic, demonstrează documentat și cu solide argumente clinice, științifice și istorice, cu largi incursiuni în domeniul artei și culturii, faptul că boala poetului a fost una psihică (psihoză maniacodepresivă), cu decompensări frecvente, pe fondul unei predispoziții genetice familiale (boala Jurăștilor) și cu evoluție spre alienație la sfârșitul vieții, favorizată de capacitățile sale mentale neobișnuite, utilizate într-un stil de muncă și de viață extenuant.(9)

A nu se uita faptul că majoritatea colosalei opere eminesciene a fost elaborată în primii 17 ani de activitate creatoare (1866 – 1883), după care randamentul scade fără ca principalele facultăți intelectuale (memoria, judecata, raționamentul, creativitatea) să dispară, după cum dovedesc minunatele sale creații din această perioadă (1883-1889); La Steaua, De ce nu vii, Lais, Scrisoarea V-a (ultimele 55 versuri), Formă și fond, preocupările sale în domeniul sanscritei, matematicii, fizicii etc. și revenirile

spectaculare după Ober Dabling, Mănăstirea Neamțului, Balta Liman și Halle.(2,5)

Acest efort extraordinar, neegalat în istoria culturii noastre și nu numai, care pentru Eminescu părea a fi în firea lucrurilor, pe fondul predispoziției genetice familiale, a condus la epuizarea intelectuală prin muncă excesivă și a deschis calea derapajelor psihotice din ultimii 6 ani de viață în condițiile unui stil de viață mai mult decât extenuant.(2) Aici Ovidiu Vuia are dreptate când spune că dacă Eminescu ar fi avut șansa barbului german Hoelderlin, care după declanșarea bolii (schizofrenie) a fost îngrijit în sânul unei familii simple

și oneste, probabil ar fi atins vârsta creatoare și cronologică a acestuia. Este ușor de imaginat cu ce comori de artă s-ar fi îmbogățit cultura națională și universală.(5,8)

Eroarea diagnostică care-l va stigmatiza pe Eminescu este consemnată pentru prima dată în 1886, când doctorii ieșeni Bogdan și Luliano, pentru a justifica internarea la ospiciul mănăstirii Neamț, formulează diagnosticul de „Alienație mintală produsă probabil de gome sifilitice pe creier exacerbate de alcool” deși boala psihică se manifesta la Eminescu încă din 1883, fusese internat câteva luni la institutul bucureștean „Caritatea” a doctorului Sutz și sanatorizat apoi la Ober Dabling după consultul celebrilor neurologi vienezi Obersteiner și Leidersdorfer, fără ca vreun moment măcar unul din medici să ridice suspiciunea de lues. Această eroare diagnostică va fi apoi perpetuată și reluată ca bază pentru utilizarea tratamentului cu preparate de mercur ceea ce va semna evoluția nefericită a cititorului culturii noastre.(7)

Utilizând izvoare documentare de certă valoare, coroborate atent și de o manieră științifică cu simptomatologia neuropsihică a poetului în ultimii doi ani de viață, dr Ovidiu Vuia în

studiul său patografic face o demonstrație cât se poate de veridică privind impactul terapiei mercuriale asupra evoluției bolii poetului și arată fără echivoc că aceasta a contribuit decisiv la grăbirea deznodământului fatal.(8,9)

Utilizată inițial ca probă terapeutică de dr Francisc Itzac în primăvara anului 1887 în speranța vindecării, în care acest doctor onest chiar credea, tratamentul cu preparate de mercur va fi reluat doi ani mai târziu de către dr Sutzu în institutul său sub forma terapiei injectabile, deși pentru ipotetica formă și stadiu de boală era total contraindicat.(7)

Există o tendință de a bagateliza impactul intoxicației cu mercur asupra organismului uman (una dintre cele mai devastatoare) din partea unor critici, mai mult din necunoaștere, iar pentru a-i edifica cât de cât le-aș aminti, prin comparație, gravitatea intoxicațiilor cu pesticide și insectofungicide (substanțe pe bază de mercur sub forma compușilor organomercuriali; clorura de etil mercur și fosfatul de etil mercur) folosite în ierbicidarea culturilor agricole sub numele de Cryptadin, Ceresam sau Samesan, generic cunoscute în popor, la vremea lor, sub numele de „verde de paris” (3)

Iată de ce mă văd nevoit să fac unele precizări legate de impactul preparatelor mercuriale asupra organismului uman mai ales în administrare cronică așa cum se întâmplă în tratamentele de lungă durată. În primul rând fac precizarea că intoxicația cu mercur face parte din categoria intoxicațiilor cu metale grele, alături de plumb, arsenic, bismut etc, considerate în toxicologie ca unele dintre cele mai redutabile tipuri de intoxicație prin gravitate și consecințe.(4)

Indiferent dacă formulele farmaceutice conțin mercur sub forma anorganică sau organică, indiferent de calea de administrare folosită (aplicații cutanate, fumigații, calea orală sau injectabilă) absorbția mercurului este extrem de rapidă, este transportat de proteine (forma anorganică) sau globule roșii (forma organică) și se fixează cu predilecție în ficat, rinichi și mai ales în sistemul nervos central pentru că trece foarte ușor bariera hematoencefalică. Eliminarea este foarte lentă tocmai datorită acestei fixări, ceea ce face ca acumulările în țesuturi să fie masive, mai ales că perioada de înjumătățire este foarte lungă, în medie 65 de zile cu limite între 40 – 105 zile.(Bakir și colab. 1973, Gh Mogoș-Intoxicații acute, diagnostic și tratament, Ed Med,Buc,1981,518-535)(4).

Este ușor de închipuit ce cantități se pot acumula în administrările parenterale zilnice, repetate și de lungă durată, așa cum a fost cazul tratamentului aplicat lui Eminescu.

Fenomenele toxice sunt dintre cele mai severe; în faza acută (de regulă în intoxicațiile accidentale cu doze mari) tabloul clinic este dramatic, dominat fiind de: 1. simptomatologia respiratorie (bronșiolită necrozantă cu insuficiență respiratorie), 2. simptomatologia renală (necroză tubulară toxică cu insuficiență renală acută) și 3. simptomatologie nervos centrală (slăbiciune, ataxie, hipotonie, pareze și paralizii, comă, convulsii cu sfârșit letal).

Pentru intoxicația cronică (cum este și cea terapeutică prin supradozaj sau sensibilitate la preparatul pe bază de mercur) simptomatologia este polimorfă, dominată însă de manifestările nervos centrale, pentru că și acumularea se face cu predilecție în țesutul cerebral datorită liposolubilității preparatelor mercuriale. Toxicitatea este maximă, indiferent de forma farmaceutică a preparatului, cu predilecție însă pentru alkil derivați (metil, etil, n-propil și n-acetil derivați) (Takeda și colab. 1968). În forma cronică tabloul clinic este dominat de tulburările neurologice; pareze ale extremităților, paralizii diverse, dizartrie, ataxia cerebeloasă, tremurături și incoordonare motorie, fatigabilitate marcată și tulburări psihosenzoriale de la dificultăți de percepție până la halucinații și delir. În formele letale examenul anatomopatologic arată leziuni degenerative la nivelul creierului, în ficat, rinichi, tractul gastrointestinal, miocard și mușchii striati (Jalili și Abbasi 1961).(4)

Aici este locul unor precizări retroactive care astăzi au devenit de notorietate, depășind cu totul fantezia călinesciană și alte speculații care s-au făcut de-a lungul timpului pe seama bolii și morții lui Eminescu.

Aspectul fizic și integritatea psihointelectuală a lui Eminescu nu a ridicat niciodată suspiciunea unei tare organice congenitale determinate de luesul congenital și nici sechele ale unui lues câștigat. Antecedentele familiale, mai ales pe li-

nie maternă, nu aduc nici un element credibil pentru acest tip de boală speculată pe seama afirmațiilor nesigure și discutabile ale lui Șerban, cel mult arată predispoziția familială în a face boli psihice endogene (fără substrat organic) de tipul maniei, depresiei, sindroamelor maniacodepresive cu evoluție spre alienație.(2)

În cartea neuropatologului Ovidiu Vuia sunt analizate cu atenție sub aspect somatoneuropsihic evoluțiile clinice în perioada sanatorizării la Mănăstirea Neamț, Balta Liman (Odesa) și Halle (Germania) de unde se întoarce complet refăcut fizic și psihic. În acord și cu concluziile specialiștilor vienezi în neuropatologie (dr. Neumann, dr. Natanghel, dr. Mainert) care exclud categoric boala luetică, autorul subscrie fără rezerve la formularea de mai sus pe care o și argumentează științific.

De reținut că ultima spitalizare are loc pe data de 8 februarie 1889 când Eminescu este internat din nou în sanatoriul doctorului Sutzu cu manifestări maniacodepresive, cefalee atroce, agitație psihomotorie, insomnie, stereotipii, tulburări de concentrare și fixare a atenției. Examenul clinic (dr Sutzu, dr Vineș, dr Tomescu, dr Petrescu) nu consemnează nici un fel de tulburare neurologică (semnul Argyl Robertson, paralizii, anomalii ale reflexelor, tulburări de scris sau de coordonare fină a mișcărilor) patognomonică sau caracteristică, după cum se știe, paraliziei generale progresive (p.g.p.) de cauză luetică.(5)

În aprilie 1889, în mod deliberat, fără o motivație aparentă, dr Sutzu instituie tratamentul mercurial injectabil, fie ca probă terapeutică, fie ca tratament instituit în disperare de cauză, în ideea că ar putea fi totuși p.g.p de natură luetică. Tratamentul s-a dovedit fatal, pentru că imediat (probabil și datorită sensibilizării anterioare la preparatele mercuriale) apar tulburări neurologice severe: ataxie, tremurături, incoordonare a mișcărilor, instabilitate, astenie marcată, care se agravează progresiv, odată cu accentuarea tulburărilor psihice, manifestări consemnate cu acuratețe de dr Vineș. Se asociază dureri toracice care se accentuează progresiv bănuindu-se chiar o endocardită vegetantă (dr Tomescu).

Cu toate aceste semne de agravare, tratamentul este totuși continuat timp de aproximativ 2 luni până la deces, în dimineața zilei de 15 iunie 1889, moartea producându-se prin sincopă cardiacă, așa cum se întâmplă în asemenea cazuri.(7,9)

Necropsia pune în evidență degenerescența grasă a mușchului cardiac cu aspect galben, friabil, degenerescența granulogrosoasă a ficatului și rinichiului (vezi studiul lui George Potra), leziuni tipice intoxicației cu mercur.(6) Creierul, la examenul microscopic, pentru că din nefericire nu a fost examinat microscopic (datorită atitudinii impardonabile a viitorului academician Gheorghe Marinescu), avea o greutate de 1490 grame, mai mare decât un creier normal (1200-1300gr) și egal cu a lui Schiller, prezenta circumvoluțiuni proeminente și bine dezvoltate fără zone de ramoliție, degenerescență sau atrofie, ceea ce confirmă supoziția psihozei endogene, fără substrat organic, pe care în chip magistral reușește să o demonstreze Ovidiu Vuia.(8)

De fapt concluzia excelentului studiu pe care-l interpretăm de Ovidiu Vuia, cu acuratețea specialistului neuropatolog de clasă, cu largi afinități în domeniul artei (el însuși poet și critic literar) este de necontestat; psihoză maniacodepresivă cu evoluție progresivă spre alienație, iar decesul este provocat de intoxicația cu mercur ca tratament aplicat intempestiv, total contraindicat, ce a condus la apariția tulburărilor neurologice (semnalate încă de la prima tentativă a doctorului Itzac cu doi ani înainte), accentuarea bolii psihice moștenite și leziuni organice multiple, între care miocardita toxică și insuficiența hepatorenală au semnat sfârșitul tragic.(3)

Pentru că în evoluția bolii psihice tratamentul mercurial avea să adauge manifestărilor psihice tulburări neurologice grave și degenerescențe organice severe tipice; renale, hepatice și îndeosebi cardiace care vor semna sfârșitul fatal al poetului. Examenul necroptic consemnat de George Potra pe baza însemnărilor doctorului Tomescu aveau să elimine definitiv posibilitatea leziunilor organice de tip luetic.(5,6)

Prin prisma acestor realități este ușor de înțeles că orice altă abordare a morții poetului (așa cum se mai încearcă) este hazardată, fantezistă și vulnerabilă pentru că nu corespunde adevărului.

Cu toate acestea privind lucrurile retrospectiv câteva întrebări se impun;

- de ce s-a utilizat terapia mercurială dacă diagnosticul nu era sigur și existau, chiar la acea vreme, atâtea dovezi împotriva lui?

- de ce s-a continuat terapia dacă evoluția clinică era total nesatisfăcătoare și agravarea bolii era evidentă de la zi la zi?

- în ce măsură putea fi vorba de o conspirație care să dorească dispariția poetului având în vedere activitatea sa jurnalistică?

- de ce nume sonore ale literaturii și criticii noastre au preferat perpetuarea acestui stigmat privind boala și moartea geniului nostru național?

-- care ar fi modalitatea prin care acest stigmat să fie înlăturat definitiv?

Las cititorul avizat să aprecieze veridicitatea celor descrise mai sus și să găsească răspunsurile cele mai potrivite. Chiar dacă a trebuit uneori să intru în prea multe detalii tehnice, am făcut-o pentru că le-am considerat absolut necesare pentru cunoașterea adevărului.

Cred totuși cu tărie că pentru posteritate, modalitatea onestă

și corectă de a-i onora inegalabila sa operă de emancipare culturală și spirituală a poporului său, este minimul efort de a nu-i întina memoria, atât de scumpă națiunii care l-a zămislit.

Bibliografie

1. Călinescu George, *Viața lui Mihai Eminescu*, Ed. Saeculum I.O. Buc 1995
2. Codreanu Theodor, *Eminescu în captivitatea „nebulniei”*, Ed. Tipo, Moldova, Iași, 2013.
3. Lupu Valeriu, *Cu bisturiul în obrazul lui Eminescu, sau un chirurg disecând biografia și microcosmosul eminescian*, „Pagini Medicale Bârlădene”, nr 166-167, 2012.
4. Mogoș Gheorghe, *Intoxicațiile acute, diagnostic și tratament*, Ed. Med. Buc. 1981, 502,518-535.
5. Nica Ion, *Eminescu – structură psihosomatică*, Ed. Eminescu, Buc. 1972.
6. Potra George, *Mihail Eminescu, cauzele morții sale – studiu*, Ed. Lit., „Cultura Poporului” 1934.
7. Sărac Gheorghe, *Documente privind adevărul despre boala și moartea lui Eminescu*, Ed. Malasi, Buc. 2000.
8. Vuia Ovidiu, *Misterul morții lui Eminescu*, Ed. Paco, Buc. 1996.
9. Vuia Ovidiu, *Despre boala și moartea lui Eminescu – studiu patografic*, Ed. Făt Frumos, Buc, 1997.

SIMPOZION CULTURAL „CULTURĂ ȘI ISTORIE LA GRIVIȚA”

Nicolae IONESCU

Într-o frumoasă duminică de primăvară, de florar, în ziua de 26 mai 2013, Primăria Comunei Grivița, Inspectoratul Școlar Județean, Casa Corpului Didactic Vaslui, Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, Școala Gimnazială „Stroe Belloescu” Grivița, „Academia Rurală Elanul” și Centrul Județean Pentru Conservarea Și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui au organizat un excelent simpozion în comuna Grivița cu titlul de mai sus. În principal, această manifestare culturală a fost dedicată marelui profesor și filantrop, Stroe Belloescu, căreia locuitorii aşezării îi datorează atât de mult, deoarece el a construit pe cheltuielile sa prima școală, biserică și prima statuie din țară în 1892, a Domnului Unirii, A.I.I. Cuza. Cu acest prilej s-a dat numele Stroe Belloescu școlii gimnaziale din comună și s-a inaugurat Centrul de Documentare și Informare (C.D.I) aflat în subordinea Casei Corpului Didactic din Vaslui.

Activitățile culturale au fost deschise de tânăra, dar inimoasa primăriță, Alina Iuliana Munteanu, care a relevat rolul manifestărilor din școală și comună. În continuare, domnul director al C.C.D. Vaslui, Cristinel Popa, a subliniat importanța inogurării Centrului de Informare pentru cadrele didactice, relevând rolul acestora, a părinților, a instituțiilor locale, în educarea tinerei generații, în modernizarea și perfecționarea procesului de învățământ. Lucrările simpozionului au fost moderate de cunoscutul etnograf, Dan Ravaru, care a relevat rolul lui Stroe Belloescu în propășirea culturii asupra locuitorilor din zonă, fiind o legendă vie, continuator al intelectualilor ardeleni de talia lui Ion Popescu și Ion Neagoe, pripășiți pe meleagurile tuto-

vene în a doua jumătate a secolului XIX. La simpozion au participat cercetători din județ, consilieri locali, inspectori școlari, cadre didactice din comună și nu numai.

Comunicările au evidențiat locuirea neîntreruptă a acestei zone din cel mai vechi timpuri până în zilele noastre. Astfel, cercetătorul, inginer geolog, Laurențiu Ursachi de la Muzeul „Vasile Pârvan” din Bârlad, în expnerea sa cu suport video a relevat varietatea resturilor arheologice și de mamifere din pleistocen, culminând cu mamutul descoperit la Mânzați de Grigore Ștefănescu, la sfârșitul secolului XIX. Intervențiile de istorie veche au continuat cu noi informații interesante despre cultura Sântana de Mureș - Cerneahov, susținute de cercetătorii locali, dr. Cristian Onel și Marin Rotaru, evidențiindu-se numeroasele situri și unelte, îndeosebi topoarele din silix, descoperite pe raza comunei Grivița.

Tradițiile din comună au fost relevate cu pertinentță de etnologul Dan Ravaru, insistându-se pe obiceiurile și tradițiile satului, format din eroii de la războiul de independență din anii 1877-1878, deși satul Liești, component al comunei datează din epoca medievală, de pe vremea domnitorului Alexandru cel Bun. S-a subliniat rolul învățătorului în educarea plugarilor care îi învăța pe săteni să măsoare pământul, să cotească butoaiele, să devină cetățeni responsabili ai țării.

Prof. dr. Nicolae Ionescu de la Inspectoratul Școlar Județean Vaslui a evidențiat contribuția tutovenilor, inclusiv a lui Stroe Belloescu la obținerea Independenței, obiectiv major al românilor după „Mica Unire” de la 1859, insistându-se pe formarea elitelor de intelectuali, în spiritul lui

Spiru Haret, de formare a conștiinței naționale. De altminteri, Stroe Belloescu a fost prieten cu intelectuali de marcă bărlădeni: George Tutoveanu, folcloristul Tudor Pamfile și preotul Toma Chiricuță. Doctorul în istorie, Laurențiu Chirac, directorul Muzeului Județean „Ștefan cel Mare”, în comunicarea sa a insistat pe personalitatea lui Stroe Belloescu, pe activitatea sa de mecenat cultural din zonă. Acesta a înființat Casa Națională ce a devenit mai târziu renumita bibliotecă care îi poartă numele din Bârlad. A fost președintele Filialei „Atheneul Român” și a servit în Garda Națională.

S-a subliniat faptul că „deși a făcut foarte mult pentru oameni în viață, tot de mâna lor s-a dus prea devreme în mormânt”, fiind omorât de răufăcători, împreună cu vizitiul său, la 20 octombrie 1912. Acțiunile filantropice ale lui Stroe Belloescu au fost prezentate și de profesorul Gheorghe Clapa din Bârlad. Astfel, marele om de cultură a donat 12000 lei ca burasă pentru întreținerea a cinci elevi săraci. De asemenea, tradiția populară relatează că ar fi lăsat bani pentru o pereche de boi și un cal pentru cei mai săraci cetățeni din comuna Grivița. Pentru activitatea sa dusă în sprijinul urbei, în 1936, în Parcul din Bârlad, i s-a ridicat un bust de reprezentanții comunității locale.

În intervenția sa, profesorul de matematică Constantin Giurcanu, președintele Societății de numismatică din județul Vaslui, a subliniat importanța numismaticii, a medalisticii în comemorarea unor personalități și a unor momente istorice, evidențiind rolul colecționarului, în general, al profesorului de istorie, în special, în păstrarea izvoarelor istorice, întrucât și o monedă „

poate releva ceva important", conchidea, domnul profesor.

Dânsul a subliniat importanța extinderii Societății numismatice asupra diferitelor categorii de intelectuali din județ și nu numai.

În încheierea simpozionului s-a lansat nr. 135 al revistei „Elanul” care apare lunar cu sprijinul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui. Prezentarea revistei a fost făcută de cercetătorii Laurențiu Chiriac,

Cristian Onel, poetul Ioan Măcnea, subliniindu-se varietatea tematicii, stilul științific, sobru, echilibrat, echidistant, în redactarea articolelor. Comunicările au fost urmate de discuții rodnice la care au luat parte invitații și cadrele didactice locale. Participanții au sugerat autorităților baterea unei medalii jubiliare dedicată lui Stroe Belloescu, marele animator cultural din județul Tutova.

Lucrările simpozionului s-au încheiat cu vizitarea obiectivelor de patrimoniu din satul Grivița și a unui mic muzeu etnografic

din zonă.

A urmat un frumos program artistic prezentat de elevii de la Școala „Stroe Belloescu” din localitate.

Așadar, simpozionul „Cultură și istorie în comuna Grivița” desfășurat în premieră în noua clădire a Școlii Gimnaziale a fost o reușită, lucrările acestuia beneficiind de excelențele condiții oferite de primărie și conducerea școlii.

Ne-au părăsit doi titani ai Istoriei Românilor: acad. dr. Mircea Petrescu-Dîmbovița și prof. univ. dr. Gh. Buzatu

Vicu MERLAN

Despre cei doi mari iluștri profesori pot spune multe, deoarece i-am cunoscut și am învățat mult din experiența profesională a acestora, prin contactul direct cât și prin lucrările de referință pe care le-au lăsat.

Cum l-am cunoscut pe profesorul Petrescu - Dîmbovița

Pe prof. Mircea Petrescu-Dîmbovița l-am cunoscut în anul 1996, când fiind pus în fața faptului de a alege un conducător de teză de doctorat, am optat pentru domnia sa, fiind specialistul pe probleme de preistorie, domeniu preferențial pentru mine.

După susținerea examenului de admitere la doctorat, am fost invitat de domnia sa la Institutul de Arheologie din Iași spre a mi se întocmi desfășurătorul examenelor și-al referatelor preliminară tezei de doctorat. Încă de la început m-am izbit de exigența nemțească a profesorului. Eram pus să aleg între a renunța sau a respecta întocmai cele înșirate pe desfășurătorul doctoral. La primul

titul, documentarea și practica în teren. Devenisem un pioner al arheologiei, avându-i alături pe cei mai valoroși arheologi români.

Tot ce-mi recomanda profesorul meu puneam în aplicare. Bibliografia greu de procurat, mi-o însușiam cu destoinicie. În tot acest timp, vizitele s-au îndesit, nu numai la Institut ci chiar și acasă la domnia sa. Puterea de muncă a profesorului se datora a cel puțin doi factori: regularitatea și pasiunea. Pe lângă aceștia un rol deosebit l-a jucat tovarășul de viață, soția sa. Ori de câte ori mergeam în “vizită de lucru”, mărinimia soției sale nu se lăsa așteptată. **Când discuțiile continuau pe parcursul mai multor ore atunci apărea soția sa**, și cu o anumită franchețe, ne inducea o anumită situație, știind astfel că trebuie să punem punct și fiecare trebuia să plece în direcția sa. Pentru a mai prelungi timpul o provocam pe doamna Petrescu la discuții despre medicina naturală și efectele sale. **Mă puneam la punct imediat, fiind un expert al terapiilor naturiste**, pe care le puneam în practică ori de câte ori îi vizitam printr-un ceai aromat de plante. Urma programul de odihnă al profesorului, regularitatea unui program strict coordonat, ce implica grijă și atenție la vârsta și puterea de atenție specifică celor peste 90 de ani. Ceva de invidiat și în același timp de urmat. M-au impresionat și aici multitudinea cărților de specialitate, aranjamentul și îngrijirea lor, o casă-biblioteca cu mii de volume.

Anii au trecut și în cele din urmă am absolvit în 2005, nu fără dificultăți, examenul vieții mele profesionale. Sunt mândru că am

contact, păream stânjenit de severitatea și “pretențiile” acestuia; una din condițiile de bază fiind și învățarea limbii germane, unde puteam găsi o sumedenie de lucrări bibliografice pentru lucrarea pe care urma s-o întocmesc. Trăgând cu ochiul prin biroul domniei sale, m-a impresionat biblioteca sa, ordinea nemțească, aranjamentul birotic.

Avea 90 de ani. Toți arheologii pe care-i formaseră l-au aniversat organizându-i o masă festivă chiar în Biblioteca Institutului. Atunci am luat contact pentru prima dată cu toți “greii” arheologiei românești. Eram mândru că mă aflu printre ei, ascultând și analizând cu atenție multe din tainele arheologiei românești. Secretul profesiei “se fură” ca în toate domeniile, însă baza o constituie ci-

Funerariile acad. dr. Mircea Petrescu-Dîmbovița din Sala Pașilor Pierduți, din cadrul Univ. Al. I. Cuza Iași

făcut partea din rândul învățăceilor pe care i-a format profesorul Petrescu – Dîmbovița pe drumul cunoașterii arheologice.

Fiind o fire modestă, dar sobră cu cei leneși și cărcotași, a colaborat de nenumărate ori cu arheologii mai tineri și chiar cu studenți, nefiind părtinitor, dând o lecție teribilă foștilor săi studenți sau doctoranzi, care nu s-au ridicat adeseori la înălțimea profesorului în relațiile cu colegii sau cu alte categorii sociale.

A colaborat chiar la revista, pe care o coordonez, *Lohanul*, prezentând rolul arheologiei subacvatice într-un context istoric dat. Îi plăcea revista, dându-mi de înțeles de fiecare dată să nu-l uit la numărul următor. Nu întotdeauna reușeam să ajung la domnia sa, însă delegam un bun prieten ieșean pe Aurel Cordaș să-i ducă pe periodic revista. E drept foștii doctoranzi sau studenți îl cam uitaseră, trimițându-i doar la aniversare sau la Sărbători câte o felicitare, și cam atât. Nu pot să uit, că de fiecare dată când îi trimiteam o felicitare de Paște sau Crăciun, era o regulă ca profesorul să-mi răspundă printr-o felicitare sau vedere, fapt nemaiîntâlnit la niciunul dintre profesorii mei, pe care-i tratam cam în același fel. La orice "atenție" de-a noastră, fie ea și o felicitare, răspundea prompt fără a rămâne dator nimănu.

Anul acesta 2013, pe când mai avea un pic înainte de a împlini 97 de ani, sufletul său s-a înălțat la Ceruri, nu înainte de a-și fi făcut din plin datoria pe acest pământ, lăsând în urmă o școală de arheologie bine încheată, un colectiv de arheologi ce se găsesc la toate universitățile și în toate muzeele României. A fost un model greu de imitat prin corectitudinea și spiritual său intelectual, puternic, de neclintit în atingerea idealului propus de-a lungul vieții.

La înmormântarea sa a participat întreaga suflare a arheologiei românești, din toate colțurile țării, aducându-i un ultim omagiu în *Sala Pașilor Pierduți* ai Univ. "Al. I. Cuza" Iași. La slujba de înmormântare au participat atât preoți catolici cât și un preot ortodox, fiind înhmat și cu onoruri militare. Sicriul i-a fost înfășurat în tricolorul românesc, recunoștință pentru calitatea sa de ambasador al culturii românești, ori de câte ori a reprezentat țara peste hotare, cât și scoaterea la zi, prin munca depusă pe șantierul arheologic de a vestigiilor de permanențare a neamului românesc pe aceste teritorii.

Spre final sunt binevenite cuvintele de rămas bun adresate Profesorului Petrescu - Dîmbovița de către un alt titan al istoriei românești, care la puțin timp după plecarea în Eternitate a acestuia, i-a urmat drumul etern fulgerător: prof. univ. dr. Gh. Buzatu (despre care vom vorbi în continuare):

Arheolog și Istoric de formație și de vocație, Profesorul a constituit oricând un model de slujitor devotat al muzei Clio, iar încurajările și sprijinul Domniei Sale au fost permanent benefice pentru toți cei care i-au fost colaboratori.

Acum, la Marea Despărțire, recunoștința noastră rămâne întreagă!

Drum bun, Stimate Domnule Profesor!

Dumnezeu să Vă primească în lumina Sa!

Câteva date despre activitatea științifică a profesorului MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA

Acad. prof. univ. dr. MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA, ilustrat arheolog și istoric, Dascăl al atâtor generații după 1949 și Director al Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol”, pe vremea când acesta se impusese, în condiții deosebit de complexe de dinainte de 1989, drept nava-amiral a istoriografiei române.

Profesorul M. Petrescu-Dîmbovița (n. 15 mai 1915 – d. 13 aprilie 2013), absolvent al Liceului „Vasile Alecsandri” din Galați, a urmat în 1933-1937 cursurile Facultăților de Litere-Filosofie și Drept ale Universității din București, încununată cu un doctorat în Litere și Filosofie, specialitatea preistorie (1937). Și-a desfășurat activitatea științifică mai întâi ca asistent onorific sau ca asistent la Catedra de Preistorie și Arheologie a Universității (1937-1948) ori ca arheolog asistent la Muzeul Național de Antichități din București (1943-1948). În 1949-1956 a ocupat postul de conferențiar la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, iar ulterior pe acela de profesor titular (1956-1983). A fost succesiv director al Muzeului de Antichități (apoi Muzeul de Istorie a Moldovei) din Iași (1949-1968), dar, mai ales, director al prestigiosului Institut de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” al Academiei Române (1968-1989). În această ultimă calitate, el a fondat și a dirijat, sub egida Filialei Iași a Academiei Române, cele două publicații de istorie, atât de apreciate în lumea științifică din țară și din străinătate, „Arheologia Moldovei” (1960-1990) și „Anuarul” Institutului (1968-1982). S-a impus ca organizator și participant al unor congrese naționale și mondiale de preistorie și istorie, pentru rezultatele sale de excepție fiind consacrat membru în Consiliul Permanent al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice din cadrul Consiliului Internațional de Filosofie și Științe Umane de pe lângă UNESCO (1964-1991); membru de onoare în Consiliul Permanent al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice din cadrul Consiliului Internațional de Filosofie și Științe Umane de pe lângă UNESCO (1991); membru titular al Institutului Italian de Pre- și Protoistorie din Florența (1964); membru al Academiei de Științe Sociale și Politice (1970); membru al Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene; membru corespondent al Institutului Arheologic German de la Berlin (1968); membru în Consiliul Internațional de Studii Indo-Europene și Tracice din Moscova și Sofia (1988); membru corespondent al Academiei Române (1991); membru titular al Academiei Române (1996); membru de onoare al Institutului de Tracologie din cadrul Academiei Bulgare de Științe din Sofia (1997); *Doctor Honoris Causa* al Universității din Galați (1999). A fost laureat al Premiului de Stat (1954) și, din 1977, al Premiului „Vasile Pârvan” al Academiei Române, pentru volumul *Depozitele de bronzuri în România*.

Profesorul, creator și lider de școală în domeniile preistoriei și istoriei, lasă în urma sa o operă științifică de excepție, cuprinzând note, comunicări și rapoarte, diverse studii și sinteze, dar îndeosebi numeroase și temeinice monografii arheologice, veritabile modele de cercetare, cele mai multe valorificate sub egida unor prestigioase edituri din țară sau din străinătate (Germania, Anglia, Franța, Italia).

– Arheolog și istoric. Contribuții importante în cercetarea neoliticului, eneoliticului, epocii bronzului, Hallstatt-ului, a perioadei finale a etnogenezei românești. Autor al unor tratate academice, monografii de referință și a peste 250 de studii și articole, apărute în numeroase reviste de specialitate din țară și de peste hotare. A participat, cu comunicări apreciate, la numeroase congrese, simpozioane și colocvii internaționale de specialitate.

– Colaborator la: *Istoria României*, I, București, 1960, p. 113-114, 147-149; *Istoria românilor*, I, București, 2001 (coordonator al volumului); *Enzyklopädisches Handbuch zur Ur- und Frühgeschichte Europas*, Praga, I (1966) – II (1969); *Dicționar de istorie veche a României*, București, 1976; *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, București, vol. I (1994), II (1996), III (2000).

– Editor: *La civilisation de Cucuteni en contexte européen*, Iași, 1987; *Comori ale epocii bronzului din România*, București, 1995.

Restitutio (4)

Fața 1	8	1	2	7	Fața 2
	5	4	6	9	

Diavolul. Învrăjbitor al lumii.
După credințele poporului român
de Tudor Pamfile, 128 p.

s'a pus și el pe gânduri, că nu-i eră de alla, cât de teama că-l pusesse în cofă baba cu meșteșugurile ei.

De aceea, când să-i deie papucii, cum avuse în vorbă, i-a pus într'un vârful de prăjină și așa i-a înfins până la babă.

Calicii au rămas bătându-se, în vreme ce *Intunecatul* s'a dus la iadul lui, iar baba și-a luat drumul în lume, hăt încoace pe la noi, ca să scoată din minte și pe alți chiori și orbi, cari se sfădesc pentru o babă *meșteșugoasă*, și cari nu se întrebă dacă nu cumvă se poate ca ea să nu le fi dat nimica.

De obiceiul proștii sunt cei mai mari orbi, înșelați de babe (1).

(1). Publ. de d-l D. Furtună în rev. *Revuiri* VI, p. 171--172 și în *Vremuri înțelepte*, p. 8—9.

ce eră și morar, — lucru pe care, pornește ca să-l facă Păcală:

«Sluga iea de jos ștergarul.

Cu plăcintele și pleacă încotro ară morarul.

Dar în loc de-a i le duce lui, precum avă porincă,

Ce-i dă'n minte?... una icea, alta colo mi-o aruncă...

Pân'le-a sămănat pe toate pe cărări... Iar când sosește

La morar cu mâna goală:—Ian ascultă!—i glăsuște,

Sunt trimis de-a mea stăpână, ca să-ți spun că sofu-i știe,

Știe tot, și-aici îndată, cu toporul o să vie

Să te taie! Deci când vine, vezi să nu-i stai în cărare,

De ți-e dragă lumea! Iea-o la picior cât poți mai tare!

Și s'a întors 'napoi pe urmă, tot într'o alergătură...

— Ei, le-ai dus? Cumătrul ce-a zis?—De, plăcintele-i plăcură.

Dar... e necăjit... că 'n două plugul i s'a descheiat.

A voit să-l dreagă singur, însă, geaba s'a ncercat.

N'are nici topor, creștinul... lți așteaptă ajutorul,

Să te duci, te roagă, iute, pân' acolo cu toporul.

Stancu, auzind acestea, iea toporul și se duce...

Iar cumătrul, când îl vede, stă pe loc, își face cruce...

— Valeu, care va să zică, n'a glumit de loc argatul!

Uite Stancu cu toporul, vine 'n coace, zău, turbatul!

Și-unde mi-o tuli morarul către sat în jos, ca vântul,

De păreă că nici n'atinge cu picioarele pământul.

Stancu stă din mers o clipă:—Ce să fie? s'a ntrebat.

Și cu ochii urmărindu-l:—Hei! s'asterne pe strigat.

Hei cumet're Niculaie, unde fugi așa cu zorul?

Vino bre, să dregem plugul! Uite că-ți aduc toporul!

Aș! când strigătul lui Stancu dela spate l-auziă,

Peste arături, cumătrul, și mai îndrăcit fugeă (1).

Acelaș joc se n'âmplă după aceasta între Stancu, ce se înforceă dela morar, și Stănculeasa. Intriga pusă la cale, cu vorba, lipsește; ea există totuș din *faptele* lui Păcală, pentru Stancu și *vorbele* lui, pentru Stănculeasa:
Iată:

Când văzū așa Romănul, ce să-i facă? L-a lăsat

(1) P. Dulfu, *Păcală*, București 1912, p. 139-141. O variantă a povestirii și în *Calendarul revistei Ion Creangă pe anul 1913*, p. 115 și urm.

Și din drum 'napoi se 'ntoarce, la soție, la argat,
Dar în calea sa prin iarbă numai iată că zărește
O plăcintă...Alta!...Alta!...—Tii!—în sine se gândește,
Le-a perdut, se vede-argatul. Bate-l-ar de păcătos!..

Apoi prinde câte una, să le-adune de pe jos...

Stănculeasa:—Măi creștine,—mi-l întreab' atunci pe-argat,—
Vezi cum tot s'apleacă Stancu? Oare peste ce-o fi dat?

Iar Păcală:—Hei, stăpână,—a răspuns de lângă boi,—
Când ai ști de jos ce-adună! Tot adună la pietroi,

Să te toace 'n cap când vine, c'a aflat ce poamnă ești;
Șite, cum pe-acasă 'n taină, cu morarul te indeshi!

Auzind aceste vorbe, Stănculeasa:—Aoleu!
S'a făcut la chip cu ceara.—Sărăcut de capul meu!

Apoi hai spre sat și dânsa, dă-i la fugă iePUREASCĂ,
De-ai fi zis că Turci pe urmă-i s'au luat s'o prăpădească (1).

Apoi, mai departe urmează, «minciuna» cu «arde casa» pe care o găsim în varianta orientală sub forma «s'a nărui casa» (2):

Stancu, ajungând la slugă, slă o clipă, se 'ncrucește:

— Ei, drăcie ca aceasta! Măi argate, ian privește,

Pentru ce plecă și-mi fugе către casă și boreasa?

Iar Păcală:—De stăpâne, fugе căci vă arde casa.

Un sătean veni 'ntr'o goană uile-acuma și ne-a spus.

— Casa noastră?—zice Stancu.—Dumnezeule de sus!

Fie-ți miță!... Și ca glonțul, când din pușcă vânt i-ai dat,

Fuga după sa femeie, mi-o tuli și el spre sat.

Ea, văzând că-i urmărită:—Patru zeci de sfinți!—gândește,—
Ajutați-mi! Și la fugă și mai repede-o sbughește.

(1) P. Dulfu, *op. cit.*, p. 141.

(2) J. Desparmet, *loc. cit.*, p. 489; textul a apărut în cartea *L'enseignement de Navabe dialectal par la méthode directe*, Bida, Mauquin 1904, p. 90. Rezumatul: Cinevă vinde altuia un sclav negru, care are obiceiul să spună câte o minciună pe an. După șase luni, în lipsa stăpânului, care se află dus la munta unui prieten, sclavul începe să fipe că un zid s'a prăbușit peste stăpânul său și l-a ucis. Stăpâna se înspăimântă, strică toate podobele din casă. «cum eră obiceiul» iar între acestea, negrul se duce la stăpân și-i spune acelaș lucru: casa i s'a nărui și toți dintr'nsa au pierit.

Această de altfel este numai jumătate de minciună: cea laltă, pe temeiul vieții conjugale, nu se mai dă.

el vrapba între doi oameni: *un chior și un orb* de-al binelea. Aceștia, bieții, trăiau din cerul, căci erau calici de meserie, și cât trăia lumea, nu se află să se sfădească.

Ce să facă Dracul? Caută fel și chip, *vârciog*, să intre în inima lor și să-i hofărăscă a se sfădi. În zădar, căci omului cinsit și de treabă nu poate face nimic Diavolul. Se *schimbă pe urmă în chip de om de-ai noștri*: degeaba; calicii își împărțiau cu voioșie calicia lor și l-au lăsat pe sârmanul *Codaciu* bătând în scripi și plângând.

Vine la dânsul o babă. Zice:

—Ce mi-i da, dragul mătușii, să-ți ieau astă durere de pe inimă și să-ți fac eu să se încalere la bătaie calicii aceștia?

—*O pereche de papuci*, mătușă,—face Mohoritul, adică finul său, căci baba i-i nașă Dracului, de când i-a legat buricul...
—Bine!

Și s'apucă *ciodoroanca*, și mai cu vorbe, mai cu mișelii de-ale ei, se apropie de bieții calici și prinde a se căina:

—Cașă-i, dragii mătușii, că-i pe dincolo l. că iaca mătușă vă dă un galben de pomână!

Și cum ei înfinseră mâna să le deie galbenul, cloanța se face numai că le pune galbenul în palmă la fiecare, dar nu le puse nimic la nici unul. Zice:

—Na fie!... Na și fie...—dar nu i-a dat nici unuia nimic.

Și se dă mai de-o parte și-i spune și Dracului să se uile.

Intrădevăr, chiorul îl întreabă pe orb:

—Bre, fi-a dat galbenul fie?

—Nu,—răspunse orbul.

—Nu se poate; că dacă mie nu mi-a dat, apoi se vede lucrul ca fi l-a dat fie..

—Nu se poate,—se răstește înverșunat cel chior, care, va să zică tot mai zărită câte ceva. Nu se poate! Iaca eu văd că la mine nu-i nimic în palmă și deci tu ai îndosif galbenul și acum strici tovărășia noastră...

Și prinde a-l scutură pe bietul orb. La rându lui și acestalalt se știa nevinovat, și unde prinde a răspunde cu pumnii și *a-și rășioarce* mâna! Așa că, de unde până acum nu vedeau ca lumea, au trebuit să-și scoată de iznoavă ochii.

Diavolul a răs căl a răs de prositia lor, dar dela o vreme

—Uite, cumătră, așa... așa... așa... începe a se jelu Necu-
raful, adăogând: lucrul acesta nu mi s'a pomenit nici o dată!
— N'ai grijă, cumătricule, —grăi baba; las' că am eu ac de
cojocul lor.

Baba dracului, —se vede că de atunci li se zice babelor
acest nume bun, —se duce într'o zi la casa celor doi frați.
Cum cel mai mare eră după lucru pe-afară, cu femeia îm-
preună, în casă se află numai cel mic, care făcea focul la
oale; îi gărise împraștiați, focmai cum baba doriă. Coforoan-
fa, fără a grăi cu cei de-afară, dă busna înăuntru, nu stă nici
cât ai scăpără cu amnaru 'n cremene, și înforcădu-se pe ușă,
zice tare către cel din casă, ca s'o audă și cei din ogradă
—Auzi? Să nu-i spui ce îi-am spus!

Atât. Acesta rămase ca de lemn, neînțelegând nimic. Frate-
le cel mai mare, alergă 'n casă, și nici una, nici două:

—Ce fi-a spus baba, bre?

—La asta mă gândesc și eu. N'am înțeles. Nu mi-a spus
nimic!

—Cum așa? Eu n'am auzit ce fi-a spus când a ieșit pe ușă
afară? Noi suntem frați, trăim bine de-atăta timp împreună,
și tu focmai acū să fii ascuns în fața mea? Eu bănuiesc
ceva!

Și unde s'au luat, măi fată, frații cei doi, la ceartă, și dela
ceartă la bătaie, că nu mai înțelegea nici Dracul ce făcuse
baba!

Și iaca de ce se zice că *baba-i mai al dracului* ca
Dracul (1).

Povestirea a doua.

Doi cerșitori prieteni. Baba se preface că le dă la fiecare câte un galben. Ne-
primind nici unul, se bănuiesc întâiu, și apoi se ieau la bătaie. Baba își primește
dela Diavol papucii din vârful unei prăjine lungi.

«Zice-se că baba-i soră bună cu Ducă-se-pe-pustii, ba mai
la drept vorbind, eai cu mult mai meșefșugoasă decât dâ-
sul. Căci într'o zi prinde a se gândi *Mohoritul*, cum ar vări

(1) I. Zugravu: *Baba-i mai ceva ca Dracul*, publ. în rev. «*Ion Creangă*»,
III, p. 304.

Aș! Un pas doar, de-al lui Stancu, face de ai femeii trei, —
Se scurtă, văzând cu ochii, depărtarea dintre ei...

—Ce să mai alerg de geaba, —zice ea la urmă 'n sine;
Tot o să m'ajungă, iată-l, să-l aștept aci mai bine.

Și stătu pe loc din fugă... Când sosi și el... nevasta
li căzū 'n genunchi: —Bărbate, iartă-mă de data asta!
Nu mai făc de azi încolo, câte zile-oiu mai aveă!

Stancu se uită la dânsa și nimic nu pricepeă.
—Cum? Ce-ai zis? Mai spune-o dată! —Știu, —femeia-i
da'nainte, —

Știu c'aflat-ai totul... Inșă, iartă-mă, te rog ferbinte!

Dragoste ca pân' acilea, cu cumătrul meu morarul.

N'am să mai fac cât e lumea! El e vinovat, ștregarul!

El tot vine pe la mine, de cu zori, cum pleci de-acasă,

Și să-mi văz de treburi, hoțul, până seara nu mă,
lasă (1).

Această înțrefesere de ințrigă este cu adevărat minunată,
și nu știu cu ce cuvinte ar putea-o răsplăti d-l Bugiel, dacă
ar fi un chip să-i cadă sub ochi.

Cu variantele românești pe cari le-am dat, subiectul se
termină în Apus. Celelalte 5 variante, din cele 63, cari se a-
bat dela subiect, privesc Răsăritul. Am arătat că după d-l
Bugiel, această însemnează că în Apus trebuie să se stabileas-
că leagănul povestirii, de oarece acolo s'a putut află cel mai
mare număr de variante. Am respins această încheiere pe
motivul că dacă nu s'au găsit variante și în Răsărit, —adică
n'a găsit d-l Bugiel, —nu însemnează că asemenea variante
nu sunt. Adaog acum că dacă în Apus se găsec o sumă
de variante, cari, cum se va vedeă, nu-s la un loc decât o
singură variantă a subiectului «*desfacerea unei legături
suflești prin zavisie*», însemnează numai o *singură fafă*
penfru un subiect; deci nu ele «representă o adevărată operă

(1) P. Dulfi, *op. cit.*, p. 141—142.

de artă» (2). Într'adevăr «marea varietate de chipuri cu cari femeia desface căsnicia dovedește o înfloritoare născocire artistică» (1), dar se oprește aici. Născocirea în literatura populară românească se dovedește purtată de mai mult avânt, cum se va vedea îndată.

CAPITOLUL V.

Un alt soi de legături omenеști, pe cari Diavolul cearecă să le sfărâme, sunt *frăția*, — dragostea dintre frați, — *pristenia*, legăturile de interes dintre doi inși, s. a., primite și de d-l Bugiel ca variante ale subiectului. Astfel se dă o variantă orientală în care se spune cum curtenii vără intrigă între un rege și credinciosul său, arătând celui dinlăun că credinciosul îl va ucide peste noapte și acestuia că, știind pe niște răi-făcători ce vor încercă peste noapte să ucidă pe rege, îl sfătuiesc ca el să se ascundă de cu vreme sub pat, și la timpul hotărît, să-și apere slăpânul de primejdie (1).

La noi, variatele se apropie mai mult de subiect.

Povestirea îniaia.

Doi frați iubitori. Baba spune ceva neînțeles la urechea unuia, celalt îl întreabă, acesta nu poate să-i răspundă nimic, și astfel se ceartă.

«Acu, cic' erau o dată demult, într'un sat, doi frați, cari locuiau într'aceeaș casă și mâncau la aceeaș masă, dintr'aceeaș strachină. Insurat eră numai cel mai mare.

Dar frații aiștia trăiau bine, nu se certau, se îndemnanu și s'ajutau la toate, așa că li se dusesse vestea de oameni cum se cade în lumea toată. *Dracul*, cumu-i el din fire piznătareț, a voit să-și bage coada și în casa lor. Inșă, toate încercările și ostenețiile bietului Drac fură în deșert. Văzând la urmă că n'o mai scoate la nici un căpătăun cu acești doi frați, pleacă dela casa lor cu inima sgârciță cărlig.

Iată că 'n drum, nu departe, se întâlnește c'o *coloroanță de babă*.

— Da de unde și până unde, cumetre?—întreabă baba.

(1). *Rev. cit.*, p. 295—296

(1) *Ibidem*, p. 151.

(2) *Rev. cit.*, p. 152.

– *Inventarul materialului arheologic de la Rezidența Regală din Galați*, București, 1940, 14 p.; *Hăbășești. Monografie arheologică*, București, 1954, 607 p. (în colab.); *Cucuteni*, București, 1966, 40 p.; *Muzeul de Istorie al Moldovei*, București, 1966, 93 p. (în colab.); *Dépôts de l'âge du bronze tardif*, Inventaria Archaeologica, fasc.7, 13 pl., București, 1970 (în colab.); *Așezări din Moldova. De la paleolitic până în secolul al XVIII-lea*, București, 1970, 662 p., 259 pl. și 13 hărți (în colab.); *Depozitele de bronzuri din România*, București, 1977, 390 p., 403 pl. și 10 hărți; *Die Sichel in Rumänien*, PBF, XVIII, 1, München, 1978, 189 p. și 300 pl.; *Scurtă istorie a Daciei preromane*, Iași, 1978, 203 p., 31 pl. și 3 hărți; *Istoria orașului Iași*, Iași, 1980 (în colab.); *Sisteme de fortificații medievale timpurii la est de Carpați. Așezarea de la Fundu Hertzi*, Iași, 1987, 145 p., (în colab.); *Istoria României de la începuturi până în secolul al VIII-lea*, București, 1995, 464 p. și 12 hărți (în colab.); *Der Arm- und Beinschmuck in Rumänien*, PBF, X, 4, Stuttgart, 1998, 213 p. și 180 pl.; *Trușești. Monografie arheologică*, București-Iași, 1999, 812 p. (în colaborare); *Realizări și perspective în cercetarea culturii Cucuteni*, București, 2001, 39 p. (discurs de recepție la Academia Română); *Cercetări arheologice și istorice din zona lacului de acumulare Bicaz*, Piatra Neamț, 2003, 520 p. și 162 fig. (în colab.); *Cucuteni-Cețățuie: Monografie arheologică*, Piatra Neamț, 2004, 726 p. (în colab.); *Amintirile unui arheolog*, Piatra Neamț, 2006, 268 p.

Prof. univ. dr. Gh. Buzatu

După 1990, a apărut o carte, pe care după ce am citit-o cu nesăț, avea să-mi schimbe foarte mult optica cu privire la istoria contemporană a României. Era cartea profesorului Gheorghe Buzatu din Iași: *România, cu și fără Antonescu*. Imi aduc aminte, fiind proaspăt învățcel în mediul universitar, cartea a stârni vii discuții, însă toate în sens constructiv. Noi, tânăra generație de studenți, eram primii care, după 50 de ani de comunism ateu, citeam o altă istorie, aveam sansa să ne formăm în spiritual unei generații care avea să cunoască, măcar în parte adevărul istoric. Profesorul Buzatu deschidea drum spre adevăr și cunoașterea obiectivă a istorie.

Anii au trecut, au apărut alte cărți, alte...adevăruri, până când, într-o zi fiind invitat la Huși, la un simpozion cultural, de către profesorul Costin Clit, am avut șansa de a-l cunoaște pe Gh. Buzatu. L-am abordat frontal, având ca pretext oferirea și prezentarea revistei *Lohanul*. Aceasta se petrecea prin anul 2010. Fire modestă și cutezătoare, profesorul Buzatu, după ce a răsfoit cuprinsul revistei a acceptat cu bucurie colaborarea propusă la revista hușeană. Era o mare bucurie pentru mine de-al avea colaborator. Așa a început o frumoasă prietenie, pe care am întreținut-o mai ales prin intermediul internetului și a telefonului. De atunci a colaborat la fiecare număr al revistei cu unul sau două articole de istorie, având ca preferință subiecte legate de viața Mareșalului Antonescu și a Mișcării Legionare plecată de la Huși din dealul Dobrinei. În 2011 i-am propus să devină referent științific al revistei *Lohanul*. A acceptat fără șovoiere. De atunci și până la ultimul număr (25) a făcut parte permanent din colectivul referențial, la secțiunea de istorie. Ne-am mai întâlnit doar de câteva ori, însă zilnic ne trimiteam mesaje pe e-mail, care mai de care mai deocheate sau profund științifice. Îmi placea să abordeze orice temă, dovedindu-se o fire enciclopedică, însă istoria Românilor era preferata domniei sale. Condamna cu înverșunare atitudinea servilă a academicienilor români față de interesele oculte ale unor alogeni, ataca guvernul și slugile servile ale acestuia, fiind convins că politica actuală de guvernare este una antiromânească, de lichidare a resurselor solice și subsolice a teritoriului românesc. O spunea cu curaj și lua atitudine de fiecare dată. Profesorul Gh. Buzatu a fost un patriot prin excelență, a fost un profesor devotat adevărului istoric, unul din cei mai mari

istorici contemporani ai României.

Nu s-a plecat în fața nimănui, și-a menținut coloana dreaptă, a pledat în favoarea românilor chiar și de la tribuna Parlamentului, în calitate de senator, luând atitudine împotriva celor care tratau cu superficialitate sau cu dezinteres interesele românilor (a se vedea aici dezbaterea pe marginea Tratatului româno-rus din Ședința Senatului din 3 noiembrie 2003). Îmi sunt vii în minte cuvintele sale de atunci: "Cât timp România va urma această politică de a reprezenta prea mult interesele altora și nu interesele proprii? (...) Molotov în memoriile sale, în mod cât se poate de semnificativ, a considerat util să insereze și această apreciere, cam pe acești termeni: "Acum adresăm ultimatumul României pentru că sunt convins că ei, românii, nu vor lupta pentru apărarea Basarabiei și Bucovinei..." Și, mă întreb, după ceea ce s-a petrecut atunci nu se repetă acum." Cam în termenii aceștia vedea profesorul Buzatu interesele României, îi plăcea să fie cu adevărat patriot, nu jumătate de patriot. În ultimii ani a scris fără oprire, tipărend an de an volume întregi de istorie documentaristică, scotocind arhivele naționale și internaționale. A scos la iveală un adevărat arsenal de dovezi ce vor schimba din temelii optica istoricului contemporan. Parcă a știut că zilele îi sunt numărate... A colaborat cu istorici și diplomați ai multor țări, susținându-l fără rezerve, printre altele și pe istoricul american, un excepțional cunoscător al realităților românești ante și post-decembriste, care a scos la iveală multe adevăruri despre scenariile secrete ale celor puternici ce au împărțit Europa și interesele Lumi: Larry Watts.

Ultima întâlnire cu profesorul Buzatu am avut-o în *Sala Pașilor Pierduți* de pe culoarul Univ. Al. I. Cuza Iași, la înmormântarea prof. Petrescu-Dîmbovița. Era slăbit, dar cu aceeași vivacitate în gândire. Mi-a mulțumit pentru mesajele trimise pe e-mail și pentru ultimul număr al revistei *Lohanul*, lăsat la Academie pentru domnia sa. Mi-a promis că-mi va face un colet cu o parte din aparițiile recente, pentru a se compensa la revistele trimise. Nu a mai apucat, deoarece inima nu l-a mai ajutat să treacă un nou obstacol existențial.

Dimineața la 8.12 am primit un e-mail de la domnia sa referitor la comemorarea pictorului Sabin Bălașa. Ce paradox. Ultima întâlnire a fost în Sala Pașilor Pierduți unde sunt expuse creațiile pictorului Sabin Bălașa, iar ultimul mesaj electronic a fost despre trecerii în neființă a acestuia... Și ce frumos vorbea în pps-ul realizat, despre albastrul folosit cu precădere în picturile sale, albastrul care face trimitere la ...Eternitate, ultima creație din material fiind chiar treptele spre infinit.

La amiază am primit telefon de la o cunoștință comună din Iași, prin care eram anunțat despre pierderea prietenului nostru.

Deși nu ne-am văzut decât de trei ori, în această existență, totuși adevărul istoric ne-a unit mai mult ca oricând. La înmormântare i-am văzut doar pe prietenii ce-i mai curajoși. Lașii și nulitățile lipseau, probabil jubila de plecarea maestrului... N-au lipsit nici "băieții cu ochi albaștrii", vroiau să se convingă cu adevărat, că profesorul chiar a plecat în lumea celor drepți (se știe că a fost permanent urmărit de Servicii, probabil și de cele din afară, pentru "deranjul" adevărilor sale, cât și pentru simpatizarea mișcării de dreapta, pe care Gh. Buzatu a agreeat-o și încurajat-o în permanență), dar și "băieții de la Noua Dreaptă", îmbrăcați în pelerine lungi negre, fiind alături, prin serviciile lor, chiar și acum la înmormântarea Profesorului.

Nu a fost înmormântat cu onoruri militare, deoarece probabil deranjase oficialitățile politice, însă **sicriul a fost acoperit cu tricolorul național și multe flori**, fapt ce pentru noi a echivalat cu o înmormântare a unui erou.

Date de referință despre prof. univ. dr. Gh. Buzatu

Gheorghe Buzatu s-a născut la data de 6 iunie 1939 în comuna Sihlela (județul Vrancea). După absolvirea studiilor de 10 clase ale școlii elementare, medii și la Liceul *Regele Ferdinand* din orașul Râmnicu Sărat (1946-1956), a urmat cursurile Facultății de Istorie de la Universitatea *Alexandru Ioan Cuza* din Iași (1956-1961). În anul 1971, a obținut doctoratul în istorie la aceeași facultate.

Funerariile prof. univ. dr. Gh. Buzatu la Biserica "Sf. Lazăr" Iași

După absolvirea facultății, a lucrat ca cercetător științific la Institutul de Istorie și Arheologie „A.D.Xenopol” al filialei Iași a Academiei Române (1961-1992), apoi, ca cercetător științific principal I al „Centrului de Istorie și Civilizație Europeană al Filialei din Iași a Academiei Române” (1992-1997). Profesor universitar de „Istorie Contemporană și Relații Internaționale” la universitatea din Craiova (începând din anul 1997), iar apoi profesor consultant la Universitatea „Ovidius” din Constanța.

În paralel, a îndeplinit și funcțiile de secretar științific al Institutului «A. D. Xenopol» din Iași (1975-1990), precum și pe cea de director al Centrului de Istorie și Civilizație Europeană al Filialei Iași a Academiei Române (din 1992).

Activitatea științifică a prof. Buzatu cuprinde 55 cărți publicate sub nume propriu, 70 volume coordonate sau în colaborare, peste 500 de studii și micromonografii, articole, eseuri, prefețe, note ș.a. El coordonează de mai mulți ani cu colecția „Românii în istoria universală”, care a ajuns la 163 volume.

În iunie 2007, senatul universității Ovidius din Constanța i-a decernat titlul de Doctor Honoris Causa.

În decembrie 2008 „Academia Oamenilor de Știință din România” (a nu se confunda cu „Academia Română”) l-a ales pe Gh. Buzatu ca membru corespondent.

Cărți publicate

- Nicolae Iorga. Omul și opera, vol. I, Iași, Editura Junimea, 1971, coordonatori Gh. Buzatu și N. Grigoraș; vol. II, Bacău, 1994; vol. III, Iași, 1999.
- Războiul secret. 1939-1945, Iași, Editura Junimea, 1973.
- Dosare ale războiului mondial (1939-1945), Iași, Editura Junimea, 1978.
- România și trustrile petroliere internaționale până la 1929, Iași, Editura Junimea, 1981 - Premiul Academiei Române.
- Iași 1600 - 1859 - 1918, Iași, Editura Junimea, 1983, coordonatori Gh. Buzatu și colaboratori - Premiul Academiei Române.
- Anglo-Romanian Relations after 1821, Iași, Editura Academiei, 1983 - coordonatori Gh. Buzatu și Al. Pascu.
- Funcția militantă a științei noastre istorice*, în Istoria poporului român în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, coordonator Ion Popescu-Puțuri, Editura Politică, București, 1988.
- Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial, 2 vol., București, Ed. Științifică și Enciclopedică/Ed. Enciclopedică, 1988-1995; vols. I-II, ediția a II-a, Iași, Tipo Moldova, 2009.
- Războiul marilor spioni, I-II, Iași, Editura Junimea, 1986-1990.
- Eminescu: Sens, timp și devenire istorică, 2 vol., coordonatori Gh. Buzatu, Ștefan Lemny, I. Saizu, Stela Chepteia, Iași, Editura Universității, 1988-1990; vols. I-II, ediția a II-a, Iași, Tipo Moldova, 2010.
- Mareșalul Antonescu în fața istoriei, 2 vol., Iași, Editura BAI, 1990, editor, în colaborare cu Stela Chepteia, V. F. Dobrinescu, I. Saizu; ediția a II-a, Iași, Tipo Moldova, 2010.
- Ion Antonescu, Un ABC al anticomunismului românesc, 2 vol., Iași - București, Editura Moldova/Mica Valahie, 1991-1998, ediție Gh. Buzatu.
- Războiul mondial al spionilor (1939-1989), Iași, Editura B.A.I., 1991.
- România cu și fără Antonescu: documente, studii, relatări și comentarii, Iași, Editura Moldova, 1991.
- Românii în arhivele Americii, Iași, Editura Moldova, 1992.
- ... Așa a început holocaustul împotriva poporului român, București, Editura Majadahonda, 1995.
- Românii în arhivele Kremlinului, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996; ediția a II-a, Iași, Tipo Moldova, 2010.
- Radiografia Dreptei românești (1927-1941), București, Editura FF-Press, 1996, Gh. Buzatu, Corneliu Ciucanu, Cristian Sandache.
- O istorie a petrolului românesc, București, Editura Enciclopedică, 1998; ediția a II-a, Iași, Demiurg, 2009 (vezi mai jos).
- Agresiunea comunismului în România. Documente din arhivele secrete: 1944-1989, 2 vol., București, Editura Paideia, 1998, editori Gh. Buzatu, Mircea Chirițoiu.
- Istoria Românilor în secolul XX. 1918-1948, București, Editura Paideia, 1999; ed. a II-a, 2002 - în colaborare cu prof. Ioan Scurtu.
- Mareșalul Antonescu la judecata istoriei, București, Editura Mica Valahie, 2002 - coordonare și colaborare; ediția a II-a - Trecutul la judecata istoriei. Mareșalul Ion Antonescu: Pro și contra, București, Editura Mica Valahie, 2006.
- Mareșalul Antonescu în fața istoriei. Directive de război - editori Gh. Buzatu și colaboratori, Craiova, Editura Helios, 2002; ediția a II-a, Iași, Tipo Moldova, 2010.
- România și Marile Puteri: 1939-1947, București, Editura Enciclopedică, 2003.
- 23 august 1939-1944. România și proba bumerangului, București, Editura Mica Valahie, 2003, editori Gh. Buzatu, Dana Beldiman.
- A History of Romanian Oil, I-II, București, Editura Mica Valahie, 2004-2006 - Premiul «D. Cantemir» al Academiei Oamenilor de Știință din România (2009).
- O istorie a prezentului, Craiova, Ed. Mica Valahie, 2004; ediția a II-a, Iași, Tipo Moldova, 2010.
- Istoria Senatului României. 1864-2004, București, Monitorul Oficial, 2004, colaborări Gh. Buzatu.
- Arhive secrete, secretele arhivelor, 2 vol., Ed. Mica Valahie, 2005, ediție în colaborare cu Corneliu Bichineț.
- Hitler, Stalin, Antonescu, I, Ploiești, Editura Mileniul III, 2005.
- Discursuri și dezbateri parlamentare (1864-2004), editori Gh. Buzatu și colaboratori, două ediții, București, Editura Mica Valahie, 2004, 2006.
- Stalin, Hitler, Antonescu, II, R. Vâlcea, Rottarymond, 2007, în colaborare cu G. Rotaru.
- România sub Imperiul Haosului (1939-1945), București, Editura RAO, 2007.
- Încoronarea - 15.X.1922, editori Gh. Buzatu și Neculai Nacu, Iași, Studis, 2007.
- Pace și război (1940-1944). Jurnalul Mareșalului Ion Antonescu, vol. I, 1940-1941, editori Gh. Buzatu, Stela Chepteia, Marusia Cîrstea, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2008.
- Românii din arhive, editor Gh. Buzatu, în colaborare cu Stela și Gh. Acatrinei, București, Editura Mica Valahie, 2008.
- Europa în balanța forțelor, 1919-1939, de Gh. Buzatu și Marusia Cîrstea, București, Editura Mica Valahie, 2008.
- Antonescu, Hitler, Stalin. Un raport nefinal, III, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2008.
- Marea Unire a tuturor Românilor din 1918, coordonatori Gh. Buzatu, Horia Dumitrescu, Focșani, Editura Pallas, 2008.
- Academia Română, Istoria Românilor, vols. VIII-IX, coordonare I. Scurtu și, respectiv, Dinu C. Giurescu, București, Editura Enciclopedică, 2003-2008, colaborări Gh. Buzatu.
- Procesul și execuția Mareșalului Ion Antonescu, Alexandria, Editura TL, 2009, Gh. Buzatu, Ioana Panagoreț, Dan Botez.
- Dicționar Enciclopedic, vols. I-VII, București, 2001-2009, coordonare generală - Marcel D. Popa, colaboratori: Gh. Buzatu, Ion Calafeteanu, Florin Constantiniu, Dinu C. Giurescu,
- Românii în arhivele străine, I-II, în colaborare cu Stela Chepteia, Marusia Cîrstea, Iași, Editura Moldova, 2009.
- România în ecuația războiului și păcii, 1939-1947, I-II, în colaborare cu Stela Acatrinei, Daniel Onișor, Corneliu Ciucanu, Horia Dumitrescu, Iași, Editura Moldova, 2009; ediția a II-a, București, Editura Mica Valahie, 2009.
- Execuția Mareșalului Ion Antonescu, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2009.
- România Mare în ecuația păcii și războiului, 1919-1947, coordonatori Gh. Buzatu și Horia Dumitrescu, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2009.
- Convergențe istorice și geopolitice: Omagiu Profesorului Horia Dumitrescu, coordonatori Stela Chepteia și Gh. Buzatu, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2009.
- O istorie a petrolului românesc, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2009 (vezi, mai sus, ediția I-a, 1998).

Ioan Măcnea Vetrișanu – 78

Gheorghe CLAPA

Cultura română se situează la un nivel cel puțin egal cu cel al Occidentului european în care s-a integrat firesc și remarcabil sub aspectul valoric. Poporul român a șezut la aceeași masă, deopotrivă cu toate celelalte popoare moderne, s-a hrănit cu același sentiment, s-a adăpat din același izvor și cu literatura populară română formează o verigă ce leagă popoarele între ele.

În ciuda torentului de știri catastrofale care ne inundă pe toate canalele media, există totuși și niște realități ce vorbesc despre victoria spiritului omenesc, a tenacității muncii pe terenul culturii și, de ce nu, despre rolul de cel mai eficient „Gerovital” al exercițiului intelectual continuu. Ioan Măcnea Vetrișanu dă dovadă de acribie, hărnicie, corectitudine, muncă sistematică, tenacitate, voință și competență intelectuală. Stilul este cadentat, cu respirații egale și plăcute, erudiția este absorbită în narațiuni, ironia și emoția sunt discrete. Însă nici acest efort uriaș nu l-a obosit pe redutabilul om de cultură, care a continuat să slujească în diferite chipuri pe ogorul literaturii române, dând la lumină alte lucruri neștiute, activând neobosit în plan publicistic, participând la numeroase manifestări publice, mereu cu prestanță, seriozitate și competență, beneficiind de o memorie redutabilă, mereu proaspătă și uimitoare, de un capital incomensurabil de informații, ferm și inatacabil, dar, pe lângă toate, un umor personal cuceritor și dezarmant, ce face un tandem original cu modul său tranșant de-a spune lucrurilor pe nume. Ioan Măcnea Vetrișanu, omul ajuns la această vârstă glorioasă, ca un învingător al timpului prin arma spiritului trebuie să constituie un model.

Cine îl cunoaște câtuși de puțin pe Ioan Măcnea Vetrișanu este izbit de plinitudinea Binelui pe care îl înfățișează acest cărturar. N-are altă grijă decât să facă bine, să alerge, să lupte, să muncească, să depună strădanii, să se roage de alții,

doar-doar va izbuti să aline o durere, să împlinească o rugămintă, să toarne o satisfacție într-un suflet. Moderația, exercițiul îndelungat de sacerdot al Binelui, servind deopotrivă pe cel bun ca și pe cel rău, pe prieten ca și pe vrăjmaș, căreia îi este cre-

dincios de-o viață îl îndrumă întotdeauna spre găsirea de abordări bine temperate chiar și unor manifestări care ar putea genera judecăți mai aspre, înlăturând astfel tot ce ar putea împiedica pe cineva să iasă din impas.

Ele cer o judecată profundă, dreaptă, reclamând de fiecare dată necesitatea de a rezolva la modul cel mai satisfăcător cu putință doleanțele oamenilor, ca și tot ceea ce implică bunul mers al comunei Vetrișoia. În aceste împrejurări, se developează, mai cu seamă, calitățile de înțelept ale lui Ioan Măcnea Vetrișanu. Chiar dacă este vorba de o colectivitate, nu se pierde în generalități, ci o consideră – așa cum și este – alcătuită din oameni, fiecare un mic-cronivers cu bucuriile, cu suferințele sale.

Din acest interes, respect, dragoste pentru ființa umană izvorăsc infinita Bunătate, Înțelegere, Răbdare care-l conduc întotdeauna spre aflarea celei mai cumpănite dintre rezolvări.

Are un cult pentru familie. Are marea șansă de a avea o soție minunată, care i-a fost și-i este întotdeauna în preajmă și care, de-a lungul timpului, l-a susținut moral și afectiv, încurajându-l atunci când momentele dificile, complexitatea vieții îl așezau în situații dramatice. Își iubește într-o manieră cu totul aparte copiii, bucurându-se laolaltă în momentele faste și suferind împreună cu cei când viața le scoate în cale neajunsuri, necazuri, tristeți. Dragostea lui capătă noi valențe atunci când este vorba de nepoți.

De fiecare dată, s-a reliefat deosebita considerație de care s-a bucurat și se bucură din partea reprezentanților autorității de stat. Oaspeții remarcă cu admirație degajarea cu care știe să abordeze orice problemă, rămânând surprinși de aceste raporturi atât de apropiate, de naturale. Deși echidistant față de partidele și formațiunile politice, nu a ezitat, când a fost necesar, să participe la viața Cetății. Aportul Domniei Sale și soluționarea problemelor majore ale comunei, fără a urmări interesele personale, rezultă întotdeauna drepturile bănești cuvenite, activitatea sa izvorând realmente numai din dorința de a fi util vetrișenilor. Dragostea firească și atotcuprinzătoare pentru toți oamenii se manifestă și în amplitudinea cu care se implică în opera de asistență socială.

Ioan Măcnea Vetrișanu este un mare iubitor de artă și, de multe ori, un sprijinitor al celor care-și perfecționează talentele sau vor să și le afirme. Sigur că despre o asemenea complexă personalitate, cu activități pe multiple planuri, se pot spune încă foarte multe lucruri.

Adresăm Domniei Voastre urări de sănătate deplină și pace sufletească; iubire de oameni și credința în bine; și să vă bucurați în continuare de liniște, de o viață mai bună și de o existență demnă;

o mantie de lider țesută din sensibilitate, dăruire, pasiune; în acest ocean tulbure sunteți o oază de omenie și liniște; tenacitatea speranței de mai bine; o inimă se oglindește într-alta.

De nenumărate ori m-am întrebat cum are timp acest om să se angajeze în atât de multe activități publice, să dea curs atâtor solicitări individuale, ca să facă față unui număr atât de mare de probleme

– multe din ele, extrem de delicate – și întotdeauna cu un zâmbet foarte plăcut și o politețe care a devenit emblematică.

Transmisă din tată în fiu, din generație în generație, iubirea de oameni, această trăsătură profund românească, l-a călăuzit, nu întâmplător pe Ioan Măcnea Vetrișanu la conducerea comunei Vetrișoia. Judecând după modul de a fi al lui Ioan Măcnea Vetrișanu, mereu afabil, alert, receptiv la

suferințele oamenilor, aș putea spune că, de la cei dintâi pași în viață, acest dar – parte înăscut, parte deprins prin educație – i-a deschis calea către toate inimile; ale celor mari, și, mai cu seamă, ale celor mărunți. Iată una din componentele de spiritualitate. Și doresc ca această bucurie de a fi, pe care-o transmite celor din jur, să i se întoarcă cu sănătate, alături de familia sa, împreună cu cei dragi.

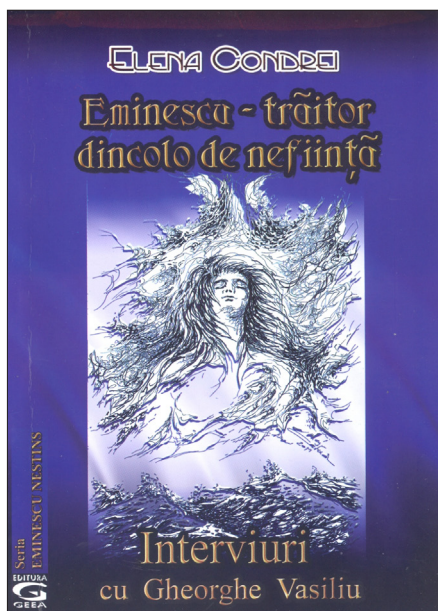

Veșnicia trăirilor eminesciene redată în formă artistică*

Gheorghe CLAPA

Motto:

„Dumnezeul genului m-a sorbit din popor, cum soarbe soarele un nor de aur din marea de amar” (Mihai Eminescu, Mss. 2254)

Postumitatea lui Mihai Eminescu nu a urmat întotdeauna o traiectorie rectilinie, cum s-ar putea crede după o investigație ce nu și-ar propune sondarea profunzimilor, ci doar delimitarea orizontului de ansamblu a vieții și operei celui ce a ajuns să se identifice cu o galaxie. Între o idolatrie ce nu putea eluda accentele onctuoase și o reticentă care a traversat uneori și perioade carac-

terizate de ecouri ocluzive, posteritatea genului tutelar al spiritualității românești s-a confruntat cu o inerentă stare de așteptare, determinată de circumstanțe complexe, relevate nu o dată. Această expectație, însă, nu s-a transformat niciodată într-o atitudine inerțială, atât timp cât generație după generație și-a revendicat, în chip manifest, firește, extracția eminesciană, însușindu-și, ca pe un privilegiu, credo-ul mărturisit de atâtea ori de poetul național.

Eminescu ni se înfățișează ca o permanentă ineluctabilă, pe care o descoperim în tot ceea ce ne particularizează ființa națională, afirmându-ne ca români și implicit ca martori și arhitecți ai unui timp și ai unui spațiu planetar. Prin Eminescu, model și dimensiune a eternității spiritualității românești, fiecare din noi încercăm sentimentul veșniciei, uitând sau sfidând timpul și pe baricada acelora care înfruntă istoria. Suzeranitatea lui Eminescu, înțeleasă nu ca o servitute ci ca un sacerdoțiu, este atât de prezentă în fiecare clipă a existenței noastre, trecătoare și eterne în același timp, încât despărțirea de poet a fost și a rămas im-

posibilă.

Permanența lui Eminescu, temporală sau valorică, este așadar un dat al devenirii românești. Gândurile lui, gânduri care seamănă cu „egiptenele piramide”, eterne și tainice, au prefigurat fundamentul istoriei românești și de aceea fiecare dintre gândurile și faptele noastre se cere a fi pe măsura etalonului stabilit de el. Eminescu este ofranda adusă de neamul lui la zidirea acelei cetăți care, asemeni poetului însuși, va rămâne în permanență un spațiu inițiativ, dincolo de infinitatea timpului și de zările nesfârșite ale universului. El va dăinui acolo, în empireu, drept „clopotul de aramă” ce ne va vesti fiecare început de zi, cheazășia propriei năzuințe, pe care o visa ca pe o piramidă. Însemnele perenității lui pot fi descifrate în fiecă clipă a devenirii românești, pe care, veghind-o și îndrumând-o în permanență, a modelat-o după sine, stabilindu-i o traiectorie ce pleacă din prezentul uman, pământesc și trecător, pentru a ajunge în eternul sublim și neîntinat. Din înălțimile lui trainice, geniul eminescian, exemplar

și moderator, înobilează simțirea românească cu ecoul său veșnic, individualizând-o, dar și armonizând-o cu universalitatea. Permanența lui Eminescu sau nevoia de Eminescu, acela „pururi tânăr” și român înainte de toate, reprezintă nu doar dimensiunea, ci și esența românismului, el fiind „farul prim al permanenței și duratei noastre în cultură, pilda prin excelență a angajării totale a unui poet în destinul poporului, în tradițiile, suferințele, luptele și izbânzile acestuia, în direcțiile devenirii sale istorice.” (Zoe Dumitrescu-Buşulenga, „Eminescu – cultură și creație”, p. 301).

Verbul eminescian, unic și sempitern, poartă cu sine gândurile și faptele unui neam, afirmându-ne istoria, cu strălucirea ei aurală, și sincronizând-o cu ritmul înaintării universale. Permanența definitorie a devenirii istorice românești, Eminescu este deopotrivă o permanență a devenirii umanității.

Lectura cărții „Eminescu – trăitor dincolo de neființă. Interviu cu Gheorghe Vasiliu”, semnată de doamna Elena Condrei, elevate, este o adevărată revelație, o tămăduire prin cunoaștere de maladia curiozității cronice, e o baie de spirit reconfortantă și atractivă, în care se văd și se simt altitudinea morală, înzestrarea culturală și profunzimea modestiei unei personalități. Doamna Elena Condrei nu se dezminte nici cu acest cochet volum scos la Editura „GEEA” din Botoșani: este o luptătoare, o încrezătoare și o... victorioasă. Am citit acest volum autoarea făcându-mi o bună impresie, creațiile sale fiind picături de rouă, smulse din gingășia și măreția sufletului, metafore firești și foarte bine realizate, care bucură sufletul. Iată că, azi, îmi este dat să scriu despre această autoare și recentul ei volum, o minunată carte, intitulată sugestiv „Eminescu – trăitor dincolo de neființă. Interviu cu Gheorghe Vasiliu”.

Elena Condrei, cu sudoarea condeiului său, în prefața cărții intitulată sugestiv „EM” ne relevă următoarele: „Între gândurile care reflectă ardența pasiunii de a colecționa, unul anume mi-a atras atenția pentru că reflectă exact ceea ce mă preocupă în mod deosebit de peste 10 ani de când există premiile și medaliile telor eminescieni: culmea pasiunii de a colecționa este să colecționezi colecționari. Mai în glumă, mai în serios, acestui scop răspunde colecția „Eminescu nestins”, serie editorială care include volume nu numai cu personalități, cu artiști plastici și scriitori, ci și colecționari și colecții de excepție. Această colecție – sau mai bine zis gruparea de colecționari de elită se întregeste în acest an cu încă două nume de rezonanță în acest frumos și bogat domeniu: Mihai Cornaci și Gheorghe Vasiliu, oameni dedicați culturii române prin tot ceea ce fac. (...) Adevărații colecționari sunt însă cei care gândesc cultural, care colecționează cu gândul secret de a pune în valoare (în circulație informațională) tot ceea ce merită a fi recunoscut ca fiind esența unui popor și anume matricea sa spiritual-culturală exprimată în diverse moduri de expresie asemenea sentimentului patriotic de care dădea dovadă odinioară Mihai Eminescu, poetul nostru etern...”. Respectul față de înaintași și de trecutul istoric al poporului român, față de personalitățile sale transpare și în medalistica, filatelia și cartofilia românească. Participarea lui Eminescu la serbarea de la Putna este amintită de bustul realizat de Oscar Han și de medalionul Eminescu-Slavici realizat de Gheorghe Adoc, opere existente în incinta mănăstirii. La împlinirea a 140 de ani de la Marea Serbare de la Putna s-au emis în anul 2011 ilustrate de colecție care marchează evenimentul, prezente în colecția domnului Vasiliu, care este un adevărat patriot prin faptele și spusele sale despre Eminescu: „Dacă ar fi să facem o călătorie virtuală în spațiul Uniunii Europene, în materie de cultură, noi nu vom spune niciodată că ne reprezintă Balzac, Goethe sau Shakespeare ci, evident că Eminescu. (...) oriunde te-ai afla în lume, vei spune că ești român, identitatea ta nu este exprimată de pământul unde te-ai născut, ci de cultura din care provii. Cine nu își cunoaște această origine, este un om fără identitate, adică fără trecut”. Astăzi, Eminescu... continuă să se manifeste ca spiritualitate românească prin ceea ce fac urmașii lui, între care și colecționari precum domnul Vasiliu. (...) El este sursă continuă de inspirație pentru colecționari care realizează mereu noi plachete, întreguri poștale, piese de cartofilie sau filatelie. Toate vorbesc despre un Eminescu trăitor dincolo de marginile timpului. Despre asta vorbește și colecția domnului Gheorghe Vasiliu cu care am abordat acest subiect în interviul de față...”.

Cap.1 Eminescu trăitor dincolo de neființă

Elena Condrei – (...) *Dumneavoastră, colecționarii, în ochii cui*

priviți când teaurizați în metal valorile culturii naționale?

Gheorghe Vasiliu – (...) Voi începe prin a aduce în discuție modul în care privim noi, colecționarii, imortalizarea în metal a tuturor valorilor naționale astfel: prima condiție care se autoimpune în stabilirea realizării unei lucrări în metal fie medalie, insignă, plachetă sau o altă formă de prezentare, este condiționată de evenimentul pentru care se intenționează a se realiza. A doua condiție o reprezintă forma în care dorim să o realizăm în strictă concordanță cu punerea ei în discuție cu toți colegii care au cunoștințe în domeniul pe care intenționăm să-l abordăm. De obicei inițiatorul este cel care are rolul de editor cultural și comercial al piesei pe care dorește să o realizeze. (...) Înainte de a parcurge drumul până la matriță, totul trebuie vizionat de cei avizați pentru ca, atunci când ai lansat o comandă fermă aceasta să fie însoțită de realizator. Să nu uităm că în monetărie lucrarea este independentă pentru fiecare specialist. (...) cei care modelează chipul poetului pentru a fi transpus pe metal au îndemânări și inspirații diferite. De aceea, cel care trebuie să se implice până în cele mai sensibile amănunte este cel care solicită ca o lucrare să se realizeze, iar acesta este aducător de viață prin cunoașterea și recunoașterea celui care nu mai este.

E.C. – *Ați reproduș medaliile, plachete etc. opere de artă ale maestrului Nicolae Pascu Goia. Aveți o afinitate deosebită pentru marele sculptor? Ce vă aduceți aminte în mod deosebit despre acest mare artist?*

Gh.V. – (...) am avut fericita ocazie de a-l cunoaște pe maestrul Nicolae Pascu Goia și, totodată, la o expoziție organizată de președintele grupării colecționarilor de medaliile Mihai Eminescu, de la Palatul Parlamentului și să îmi ofere niște autografe pe unele întreguri poștale primite de la domnul Mihai Costin...

E.C. – (...) *Cum este reprezentată în medaliile, plachete, cartofilie, filatelia această legătură spirituală cu geniul eminescian?*

Gh.V. – Legătura spirituală cu geniul eminescian o dă, de fiecare dată, chipul luferian al poetului cu privirea sa pătrunzătoare încununată deseori, fie de luferi, fie de o crenguță de tei sau de un înger. Mai este și orientarea realizatorului de materiale dedicate poetului unde acesta apare cu trăsături viguroase iar încadrarea imaginii poetului este completată, stilizată, cu crenguțe de lauri și nelipsitul lucafar. (...) În orice situație, legătura spirituală cu geniul eminescian pleacă de la poeziile sale și este strâns legată de reprezentările și realizările în domeniul filateliei, numismaticii și tuturor lucrărilor de grafică.

E.C. – (...) *E nevoie în contextul actual social, economic și politic globalist, de revigorare a patriotismului față de neam și țară?*

Gh.V. – Gravarea vinturilor lui Eminescu „Patriotismul nu este iubirea țării ci iubirea trecutului. Fără cultul trecutului nu există iubire de țară”. (...) Existența acestei medalii aniversare este una din dovezile că ne însușim responsabilitatea de a spune cine suntem.

E.C. – (...) *Ce semnificație au toate la un loc și cu ce prilej a fost emisă această piesă numismatică?*

Gh.V. – Emiterea piesei la care faceți referire s-a făcut cu prilejul realizării unei donații de către Nicolae Chirilciuc de la Bălți și a fost concepută cu prilejul efectuării studiilor de către poet la Königsberg din anul 2000.

E.C. – *Ce v-a inspirat din spiritul toposului eminescian de la Botoșani și a fost gravat pe piesele de colecție?*

Gh.V. – În anul 1985, la o activitate filatelică organizată de către Asociația Filateliștilor din Botoșani am fost invitat ca participant cu un exponat de filatelie. (...) Și astfel, am primit din partea juriului prima diplomă de participare în calitate de expozant la acel eveniment. În anul 1988, la al doilea salon de toamnă a colecționarilor de insigne din țară am reușit să cumpăr o colecție modestă de insigne și medalii. În perioada 9-11 iunie 1989 particip la expoziția cu tematică „Eminescu” secțiunea maturi, cu un exponat destul de modest intitulat „Arta, cultura și știința românească”. Juriul expoziției, care era foarte exigent, a apreciat exponatul meu, pentru care am primit prima mențiune după cele trei locuri onorabile oferite unor expozanți.

E.C. – *Ipozești – locul copilăriei poetului – este bine reprezentat ca tematică în domeniul numismaticii? Numiți astfel de piese.*

Gh.V. – (...) La expoziția filatelică „Eminesciana 1979” prin grija reprezentanților Asociației Filatelice Române – Filiala Botoșani se comandă la Monetăria Statului o medalie în care să fie reprezentată

casa de la Ipotești și au reușit cu aportul artistului gravor Constantin Dumitrescu să realizeze prima medalie în care Ipoteștiul apare oficial în medalistică. De asemenea, la 15 iunie 2003 se realizează insigă cu statuia poetului de la Ipotești, statuie realizată de Gh. D. Anghel încă din 1958 și care a fost amplasată la Ipotești în anul 1979.

E.C. – *Mănăstirea Putna era pentru Eminescu „Ierusalimul românesc”. Ce reprezintă Putna, pentru colecționarii timpurilor noastre, cu toată aura ei istorică?*

Gh.V. – Dacă urmărim multitudinea de medalii realizate de împătimiții colecționari vom putea remarca... Mănăstirea Putna ctitorită de Ștefan cel Mare și Sfânt. (...) S-au emis medalii și plachete de către secțiile numismatice din țară la împlinirea a 500 de ani de la ridicarea Mănăstirii, arătându-se astfel respectul și recunoștința atât domnitorului cât și poetului, precum și cu ocazia altor evenimente.

E.C. – *Mihai Eminescu a avut inițiativa de a organiza împreună cu Societatea Academică „România Jună” din Viena serbarea de la Putna, în 1871, în memoria lui Ștefan cel Mare și Sfânt. Cu știrea lui Eminescu s-a bătut și o medalie comemorativă. Ce transmite informațional și spiritual această medalie generațiilor de azi și de mâine?*

Gh.V. – (...) s-a bătut o medalie de argint și bronz având pe avers Columna lui Traian cu textul „Uniți suntem în cugetu, uniți în Dumneadeu”, iar pe revers având inscripționat textul „Junimea Română Academică Putna – 15 august 1871” și în mijlocul medaliei „în memoria lui Ștefan cel Mare”. Tot în acea perioadă studenții bucureșteni realizează o medalie de argint și bronz ce are pe avers „MONASTIREA PUTNA 15 AUGUST 1871”, iar pe revers este inscripționat textul: „răvnitorii” gloriilor/strebune – memoriei lui ȘTEFANU CELU MARE”.

E.C. – *Văd o plachetă cu Ștefan cel Mare și Sfânt și Mihai Eminescu pregătită pentru un eveniment ce se va petrece în anul 2014. De ce apariția ei cu un an mai devreme?*

Gh.V. – (...) Oricum, placheta se va executa chiar dacă va fi în 2013, ea va rămâne în patrimoniul național ca o piesă care are legătură strânsă cu cetatea de scaun a Sucevei și Cetatea de Pământ de la Bârlad. (...) în anul 2014 se împlinesc 510 ani de la trecerea la cele veșnice a marelui luptător Ștefan cel Mare și Sfânt și 125 de ani de la trecerea în neființă a marelui poet național Mihai Eminescu.

E.C. – *O colecție este revelatoare prin fondul ei arhivistic și documentar. Ce piese ați aduce în atenția celor interesați pe tema Eminescu și Basarabia?*

Gh.V. – (...) recunoaștem strădania cunoscutului ziarist și publicist Iulius Popa care a realizat o serie de medalii și care pentru început au fost realizate chiar din ceramică arsă.

E.C. – *Vă rog să faceți o prezentare a inițiatorilor de proiecte eminesciene în medalistică, filatelie, cartofilie din stânga Prutului, cu care, sigur, aveți o frumoasă colaborare.*

Gh.V. – (...) s-a realizat prima medalie „Centenar Eminescu la Chișinău”. Proiecte eminesciene au continuat: Nicolae Chirilciuc din orașul Bălți care a realizat setul de medalii „Eminescu Integral”. S-au folosit cele patru fotografii ale poetului realizate la Praga 1869, de Jean Tomas; București 1878, de Fraz Duschek; Iași 1884-1885, de Nestor Heck; Botoșani 1887-1888 de Jean Beilig. Tot în anul 1996, Anastasia Țibuleac din Republica Moldova donează medalie „Profesorii lui Eminescu – Aron Pumnul și I. Sbiera. În anul 1997, Tatiana și Alexandru Cojoc din localitatea Bălți au emis medalie „Părinții lui Eminescu”. Toate au fost numerotate pe cant. Le-au donat posesorilor de colecții întru Eminescu. În același an 1997 Florentina Felicia Dragan din Bălți emite și face donație medalie cu „Monumentul Mihai Eminescu” din parcul „Arboroasa” din Cernăuți. În 1998 se emite de către Pavel Grigoraș din Bălți „Eminescu în Italia”. În anul 2000 Nicolae Chirilciuc din Bălți emite și face o donație cu medalie „Eminescu la Königsberg” și „Eminescu la Lemberg”. În anul 2002 la monetăria statului din București se realizează o altă medalie dedicată lui M. Eminescu din inițiativa doamnei Ludmila Zabolatnoia din Bălți, medalie ce îl înfățișează pe Dante în partea stângă și Eminescu în partea dreaptă, iar între cei doi în partea de sus este reprezentată o muză. (...) În luna august 2010 domnul Constantin Ciobanu președintele Asociației Filateliștilor, Maximafiliștilor și Cartofiliilor, din Republica Moldova a organizat o activitate la Muzeul național de etnografie și istorie

naturală din Chișinău intitulată „Eminesciana” la 125 ani de la trecerea poetului Mihai Eminescu prin Basarabia.

E.C. – *Aveți în colecție piese unice, multe executate la comanda dvs. Dincolo de dragostea pentru Eminescu, ce alte argumente aduceți în susținerea gestului pe care-l faceți? Vă rog prezentați aceste piese unice.*

Gh.V. – Piesă realizată din bronz turnat după sculptura realizată de maestrul Pascu Goia în anul 2000 la Monetăria Statului, piesa este cu anou și are gravat numele poetului. Piesa face parte din colecția personală. Piesa realizată din bronz turnat și montată pe suport de lemn în anul 1950 la Monetăria Statului, gravată de către Haralambie Ionescu, forma ovoidală.

E.C. – *Aveți o colecție impresionantă prin tematică diversă și bine organizată. Care este mesajul pe care doriți să-l transmiteți urmașilor?*

Gh.V. – (...) Mi-am propus să realizez colecții de numismatică, medalistică cât și de filatelie, maximafilie, cartofilie, carte veche, documente vechi și nu în ultimul rând o colecție formată din ceasuri de buzunar și pendule.

E.C. – *Care considerați că a fost îndemnul lăuntric al inițiatorului proiectului medaliei care a marcat traseul eminescian Ungheni-Odesa? Ce sentiment încercați Domnia Voastră când priviți această medalie?*

Gh.V. – (...) în luna august 2010 Asociația Filateliștilor, Maximafiliștilor și Cartofiliștilor din Republica Moldova a organizat la Chișinău expoziția internațională de filatelie, maximafilie și cartofilie „Eminesciana”, ediția I. Expoziția a fost dedicată aniversării a 125 de ani de la trecerea poetului prin Basarabia în drumul său spre stațiunea Kuaialnic, Odesa unde a urmat un tratament în intervalul 4 august – 16 septembrie 1885. Cu această ocazie președintele Asociației Filateliștilor din Republica Moldova a realizat medalie expoziției editat într-un tiraj de 20 de exemplare care au fost oferite expoziționarilor, organizatorilor și la câțiva invitați. Pe aversul medaliei este redat chipul poetului din 1885 iar pe revers s-a folosit stilizat traseul parcurs prin localitățile: Ungheni, Călărași, Strășeni, Chișinău, Bulboaca, Varnița, Bender, Tiraspol, Odesa. Medalia este mesajul ce va rămâne imortalizat în metal aurit într-un tiraj destul de redus și să nu trecem cu vederea că au fost realizate la monetăria din Moscova.

E.C. – *Unii se apropie de Eminescu studiindu-i opera, citindu-i sau cântându-i poeziile. În ce manieră vă apropiați Domnia Voastră, de Eminescu?*

Gh.V. – Pe Eminescu l-am descoperit datorită unor oameni deosebiți. Așa am cunoscut împătimiți colecționari, poeți, scriitori, sculptori, pictori, oameni de excepție. Eu mă apropii și îmi exprim sentimentele față de poet prin filatelie, cartofilie, întreguri poștale, maximafilie, insignografie, medalistică și carte. Sunt bucuros și mulțumit de fiecare dată când reușesc să prezint publicului din expozite realizate. Astfel ne apropiem unii de alții, și toți de Eminescu.

E.C. – (...) *ziua de 15 Ianuarie a fost declarată Ziua Culturii Naționale. Este această zi o sursă de inspirație pentru colecționari în a-l omagia pe Eminescu? Ce piese aveți în colecție pe această temă?*

Gh.V. – (...) Prima celebrare a Zilei Culturii Naționale o reprezintă piesa realizată de domnul Mihai Costin din București pe cartea poștală datată 15 ianuarie 2011. O altă piesă o reprezintă cartea poștală în care este reprezentată ziua lui Mihai Eminescu și Ziua Culturii Naționale realizată de doamna Ana Iacob din București pe o carte poștală datată 15 ianuarie 2011. Primul plic filatelic realizat de Ziua Culturii Naționale a fost realizat de către domnul doctor Gică Marițeanu din Botoșani pe care a fost aplicată o ștampilă specială pe care a fost datată ziua de 15 ianuarie 2011. O reprezentare grafică de Ziua Culturii Naționale a fost realizată de doamna Ana Iacob din București în data de 15.01.2012. Trei imagini foto din expoziția Eminescu de la Biblioteca județeană „Duiiu Zamfirescu” Focșani – Vrancea au fost realizate prin grija și aportul domnului Mihai Costin purtând data de 15.01.2012. Medalia dedicată Zilei Naționale, care mi-a fost oferită de Editura „Geea” din Botoșani prin amabilitatea dumneavoastră, Elena Condrei, constituie pilonul de plecare pentru viitorul medalisticii prin care se va putea marca Ziua Culturii Naționale. Insigă cu diametrul de 10 cm dedicată poetului național al românilor a fost realizată într-o concepție proprie și constituie emblema pe care ar trebui să o posedă fiecare clasă și instituție în

care se predă limba maternă.

E.C. – *Trăiți într-o zonă puternic marcată de spiritul lui Eminescu: Bârlad-Vaslui-lași. Vă rog să faceți un periplu prin colecția Domniei Voastre și să aduceți în atenția cititorilor acestei cărți locurile, evenimentele gravate în metal întru cinstirea memoriei poetului și a eternității sale.*

Gh.V. – La Bârlad dragostea pentru Eminescu nu este întâmplătoare. Ea a fost manifestată încă din vremea poetului. Drept dovadă este articolul din publicația „Tuto-va” apărută la 1 februarie 1890 în care se consemnează organizarea unui bal caritabil pentru colectarea de fonduri necesare ridicării unui monument pe mormântul poetului, și înfăptuirea inițiativei de lași pentru realizarea și amplasarea unui bust a lui Eminescu în Botoșani, orașul nașterii acestuia. În prezent, Bârladul deține în patrimoniul său cultural 5 busturi ale poetului Mihai Eminescu ce se regăsesc în spațiul public. Pe 24 mai 1994, s-a emis medalia pentru a marca dezvelirea primei statui Eminescu donată orașului de către dr. Constantin Teodorescu și amplasată în parcul Teatrului „Victor Ion Popa” din Bârlad. Statuia este din bronz și a fost realizată de maestrul Ion Irimescu. În 1989, Societatea Numismatică Română, prin secția din Bârlad, a emis o medalie pentru a marca „Centenarul morții lui Eminescu”. În anul 1998, a fost emisă o altă medalie pentru a marca împlinirea a 40 de ani de la înființarea Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din Bârlad. Pe verso medaliei se află bustul poetului realizat de sculptorul Dumitru Pasima. În anul 1999, în parcul Teatrului „Victor Ion Popa” din Bârlad a fost dezvelită statuia poetului Mihai Eminescu, realizare a sculptorului Marcel Guguianu, fiu al Bârladului. Activitatea de dezvelire a fost marcată de prezența autorului. În anul 2000, a fost emisă medalia pentru a marca 150 de ani de la nașterea poetului. Pe ver-

so medaliei se află imaginea lui Eminescu după lucrarea artistului Sabin Bălașa, din colecția dr. Constantin Teodorescu, lucrare ce se află la Centrul „Mihai Eminescu” din Bârlad și face parte din inventarul colecției donate. În anul 2003, la Colegiul Național „Gheorghe Roșca Codreanu” din Bârlad, cu ocazia unei activități aniversare, dr. Constantin Teodorescu donează instituției bustul poetului Mihai Eminescu, lucrare realizată de maestrul Marcel Guguianu. În anul 2008, a fost emisă medalia la Semicentenarul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” din Bârlad, ocazie cu care dr. Constantin Teodorescu donează instituției bustul poetului realizat de Dumitru Pasima. În anul 2011, a fost emisă medalia care va marca inaugurarea pe 15 ianuarie a Centrului „Mihai Eminescu” din Bârlad, ocazie cu care dr. Constantin Teodorescu a donat Centrului lucrarea cu bustul poetului Mihai Eminescu, realizare a sculptorului Marcel Guguianu. La Huși, în parcul orașului, găsim statuia poetului, iar în comuna Vetrișoia, tot în parc, un alt bust. La Vaslui, statuia din bronz a sculptorului Dumitru Pasima, donație a dr. Constantin Teodorescu se află amplasată în parcul orașului. Statuia din fața Școlii gimnaziale nr. 6, autor Vladimir Florea. Bustul poetului realizat de maestrul Marcel Guguianu, donat de dr. Constantin Teodorescu Muzeului „Ștefan cel Mare”. Din filele „Caietului omagial – Mihai Eminescu” editat de grupul de inițiativă format din preotul George Bazgan, dr. I.J. Slănină și regretatul bârlădean Constantin Clisu din orașul Edmonton, provincia Alberta, Canada, aflăm că în curtea Bisericii „Sf. Constantin și Elena” este amplasat bustul poetului Mihai Eminescu, lucrare a artistului Alupoai din Vaslui. Pe coperta caietului omagial este chipul poetului Eminescu pe frunza de arțar. Un simbol al României îngemănat cu simbolul Canadei.

E.C. – *Ce proiecte de viitor aveți? Ce v-ați propus să realizați?*

Gh.V. – (...) să port o discuție cu o serie de personalități din Republica Moldova care activează în organele de conducere ale Republicii, să se elaboreze o strategie și, totodată, să îi conving ca în decurs de nouă ani să fie abordați consilierii culturali ai localităților prin care a trecut Eminescu spre Odessa pentru ca în fiecare gară să fie montată câte o placă de marmură în amintirea poetului. Să elaborez o serie de materiale prin care să sensibilizez oamenii spre lecturarea operei poetului.

E.C. – (...) *Ce credeți că se va spune în medalistică despre Eminescu peste o sută de ani?*

Gh.V. – (...) Eminescu este nemuritor. Peste o sută de ani poetul va fi același, dacă ne referim la redarea chipului. Timpul își va pune amprenta pe compoziție, adică

pe interpretarea operei. Fiecare generație are responsabilitatea să se raporteze la tot ceea ce s-a creat, iar elementul de noutate să fie viziunea celor ce vor crea atunci întru Eminescu. Medalistica și filatelia au menirea să marcheze trecerea timpului și în aceeași măsură să ne reamintească cât de capabili suntem să cinstim memoria celor cărora le datorăm trecutul. (...) este important să ne dorim să existe români capabili, bine pregătiți profesional, care să continue și să creeze pentru nemurirea acestui popor.

E.C. – *Ce vă doriți să descoperiți despre Eminescu?*

Gh.V. – Marele nostru poet este un izvor nesecat de inspirație, un adevărat univers de cunoaștere. Îmi place să știu tot ceea ce se spune despre Eminescu prin creație. Aceasta este marea mea preocupare.

Cap.2 – Piese din colecție.

Cap. 3 – Participări la activități culturale. Fișa biobibliografică.

Coperta a IV-a: Gheorghe Vasiliu

„Un prieten, un coleg de pasiune, un om de caracter, astfel este recunoscut, în lumea noastră, a colecționarilor, Gigi Vasiliu de pe plaiurile moldave.

Încă de pe băncile școlii militare a fost „contaminat” de frumoasa și nobila pasiune de colecționar.

Exponatele sale de cartofilie, filatelia și numismatică au fost apreciate de experți în domeniu, primind cele mai importante premii în țară și în străinătate.

Este respectat de toți cei cu care colaborează pentru nobilul său caracter.

Pasiunea sa o transmite și urmașilor săi, lucru foarte important pentru perpetuarea acestei nobile pasiuni umane.

Mihai Costin

Președintele Grupării Colecționarilor de Medalii și Insigne „Mihai Eminescu” a S.N.R.”

Domnul col.(r) Gheorghe Vasiliu, colecționar de elită, a primit anul acesta la Botoșani premiul și medalia TEIUL DE ARGINT. Metaforic vorbind, „Teiul Poetului” este de neînving în lupta cu eroziunile datorate trecerii timpului. În același plan de idei, anii ce apasă tot mai mult crengile bătrânului tei, în loc să se scufunde scot la suprafață murmure cu iz sacru de poezie. Starea de grație continuă, lângă teiul eminescian, e o starea de rezistență în fața intemperiilor clipei – fie sub forma unui vânt tăios, sau chiar un vârtej iscat din senin.

* Elena Condrei, „Eminescu – trăitor dincolo de neînving. Interviu cu Gheorghe Vasiliu”. Colecția biobibliografică EMINESCU NESTINS a laureaților Premiilor EMINESCU TEIUL DE AUR și TEIUL DE ARGINT a Editurii GEEA, Botoșani, nr. 7, apărut în iunie 2013, având 136 de pagini.

e-mail: revistaelanul@gmail.com
http://sites.google.com/site/elanulvs/

Redacția (tel.: 0235-436100)

Redactor șef: Marin Rotaru

Redactor-șef adjunct: Cristian Onel

Redactori corespondenți:

prof. univ. dr. Vlad Codrea,

Univ. „Babeș Bolyai”, Cluj-Napoca

prof. univ. dr. Ștefan Olteanu, București

Dan Ravaru, Vaslui

Corneliu Bichineț, Vaslui

Mircea Coloșenco, București

Serghei Coloșenco, Bârlad

Laurențiu Ursachi, Bârlad

Laurențiu Chiriac, Vaslui

Ion N. Oprea, Iași

Sorin Langu, Galați

ISSN: 1583-3593

Tehnoredactare: Bogdan Artene
Tipar: SC Irimex SRL Bârlad

Număr apărut cu sprijinul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

O recentă apariție editorială de artă plastică

- urmare din pagina 1 -

Se simte intervenția cu ochi avizat al autorului în gruparea imaginilor pe pagină, fie singulare, fie așezate ritmat, câte două, trei sau patru, funcție de criterii ale esteticii și ale receptării vizuale optime. Piesele sculpturale sunt deseori decupate de fundalul lor natural și reproduse pe fondul alb al hârtiei semiveline, eliminându-se astfel dificultățile ce pot să apară în receptarea mesajului și în vizualizarea corectă a tridimensionalității. Acolo unde autorul a considerat de cuviință, a lăsat imaginea sculpturală în mediul ei natural, fie de peisaj, fie de interior. Este, de asemenea, demnă de apreciat alegerea hârtiei, generoasă sub aspectul grosimii, adecvată nevoii de reproducere fotografică de foarte bună calitate a obiectelor de artă.

Textul de prezentare a artistului, a activității și operei sale, text realizat de autorul acestor rânduri, a fost ordonat în câteva părți sau capitole distincte: „Spirit polivalent în acțiune”, „Îndrumătorul”, „Arheolog și muzeograf”, „Animator de cultură, publicist”. Pe o pagină, separat, a fost înșirată cronologic, sub titlul „Expoziții de grup și personale”, întreaga activitate expozițională precum și menționarea lucrărilor care îmbogățesc colecții particulare din străinătate: Anglia, Germania, Israel, Olanda. A fost acordat spațiu pentru publicarea unor „Extrase din presa scrisă și de la vernisaje”, care pun în lumină personalitatea artistului pe parcursul anilor, aprecieri elogioase și sugestii din partea unor cunoscute personalități ale criticii de artă: Vasile Iancu, Radu Negru, Nicăpetre.

Un bun sfătuitor în ordonarea textelor din album a fost dl Mircea Coloșenco, om de cultură binecunoscut în rândul intelectualității de elită. Cu discreție și pricepere a contribuit la stabilirea formei finale de prezentare a textului.

Revenind la aspectul exterior al albumului, merită a fi evidențiată expunerea imaginii unei compoziții de lemn peste fondul verde de pe copertă, într-un degrade discret, contrastând șocant cu cromatică lemnului, contrast ce tinde spre complementaritate. De asemenea, titlul albumului, de fapt numele autorului, de un alb impecabil, se expune privirii cu mare claritate. Construcția asimetrică de pe copertă conferă monumentalitate, rafinament, distincție.

Nud
gresie

Aceleași aprecieri merită și coperta ultimă, unde se reia imaginea unui portret feminin din lemn, cu grijă pentru contrast cromatic și pentru estetica organizării spațiului.

În parte finală a albumului sunt expuse 12 reproduceri de pictură cuprinzând cam toate genurile: portret, peisaj, compoziție, natură statică, majoritatea punând în lumină trăsăturile aspre, sentimentele, trăirile și preocupările omului din mediul rural, specificul satului, în special al Giurcanilor. Simultan cu aceste probleme ca și în cazul creațiilor de sculptură, se remarcă preocuparea de a obține - în manieră personală - un maxim de expresivitate.

Ultima pagină este dedicată prezentării autorului printr-un text restrâns cu datele autobiografice stricte și cu realizările sale în multiple domenii: artă, învățământ, cercetare arheologică, muzeografie, publicistică.

Textul e întregit de o fotografie de interior, cu mai multe piese de sculptură, între care se profilează figura monumentală a autorului, cu acel specific al omului care-și duce traiul și creează în mediul sătesc. Ansamblul sculptural de alături este „Absidă de familie”.

Îmi exprim credința că acest album va trezi interes nu numai în județul Vaslui, ci pe o arie mai întinsă și că va ridica probleme - în sens benefic - privind calitatea, valoarea și originalitatea creației plastice aparținând artistului autodidact Marin (Didi) Rotaru.

Absidă de familie
lemn, fier, gresie